

РАЗКАЗИ
И
ПРИКАЗКИ
ОТ РУСКИ
ПИСАТЕЛИ-КЛАСИЦИ

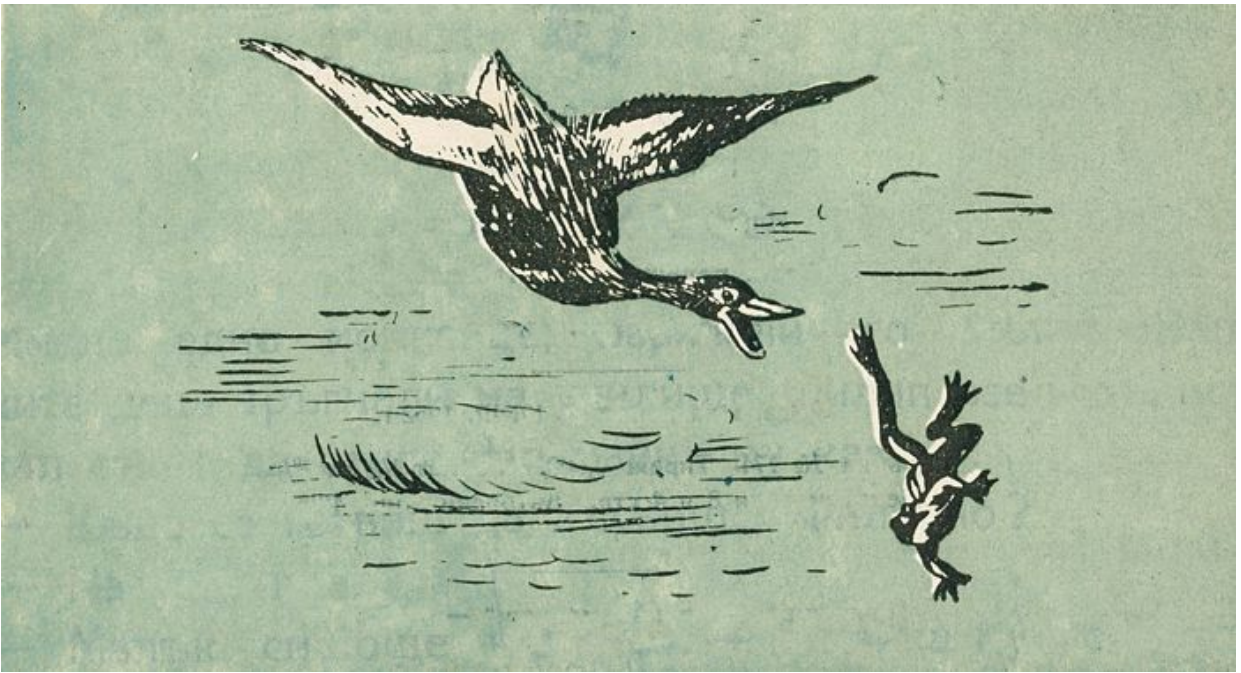

Н А Р О Д Н А М Л А Д Е Ж

РАЗКАЗИ И ПРИКАЗКИ ОТ РУСКИ ПИСАТЕЛИ-КЛАСИЦИ

Превод: Ангел Каралийчев

chitanka.info

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

ФИЛИПЧО

Имало едно момченце, наричали го Филип. Веднъж всичките деца тръгнали на училище. Филип взел шапката си и искал също да отиде. Но майка му казала:

— Къде се готвиш да вървиш, Филипчо?

— На училище.

— Малък си още, не ходи — и майка му го оставила в къщи.

Децата отишли на училище. Бащата още от сутринта отишъл в гората, майката отишла на надничарска работа. Останали в къщи

Филипчо и бабичката на печката.

Станало на Филипчо скучно да е сам, бабичката заспала и той започнал да търси шапката си. Своята не намерил, взел старата, бащината, и тръгнал на училище.

Училището било отвъд селото при черквата. Докато Филипчо вървял през тяхното селище, кучетата не го закачали — те го познавали. Но щом излязъл край чуждите дворове, изскочила Жучка, почнала да лае, а след Жучка — голямото куче Волчок. Филипчо хукнал да бяга, кучетата след него. Филипчо започнал да вика, спънал се и паднал. Излязъл един селянин, прогонил кучетата и рекъл:

— Къде бягаш сам, немирнико?

Филипчо нищо не казал, прибрал полите на дрехата си и хукнал да бяга с всички сили. Дотърчал до училището. На външния вход няма никого, а в училището се чуват как кънтят гласовете на децата. Дострашало Филипча: „Ами ако учителят ме изгони?“ И започнал да мисли какво да направи. Да се върне назад — кучето пак ще го заяде, да отиде в училището — страх го е от учителя.

Минала край училището една жена с кофа и рекла:

— Всички се учат, а ти какво стоиш тук?

И Филипчо влязъл в училището.

В коридорчето свалил шапката си и отворил вратата. Цялото училище било пълно с деца.

Всички крещели нещо, а учителят с червено шалче ходел по средата.

— Какво искаш? — викнал той на Филипчо.

Филипчо силно стиснал шапката си и нищо не казал.

— Но кой си ти?

Филипчо мълчал.

— Да не си ням?

Филипчо така се изплашил, че не можел да говори.

— Тогава иди си в къщи, щом не щеш да говориш.

А Филипчо с радост би казал нещо, но гърлото му било пресъхнало от страх. Той погледнал учителя и заплакал. Тогава на учителя станало жално за него.

Той го погладил по главичката и запитал децата кое е това момченце!

— Това е Филипчо, братът на Костюшка, той отдавна моли да го пуснат на училище, но майка му не го пуща и скришом е дошъл в училището.

— Тогава седни на чина до брата си, а аз ще помоля майка ти да те пуска на училище.

Учителят започнал да показва буквите на Филипчо, а Филипчо ги знаел вече и можел малко да чете.

— Хайде нареди името си!

Филипчо рекъл:

— Хве-и-хви, ле-и-ли, пе-че-о-пчо.

Всички се засмели.

— Юнак! — рекъл учителят. — Но кой те научи да четеш?

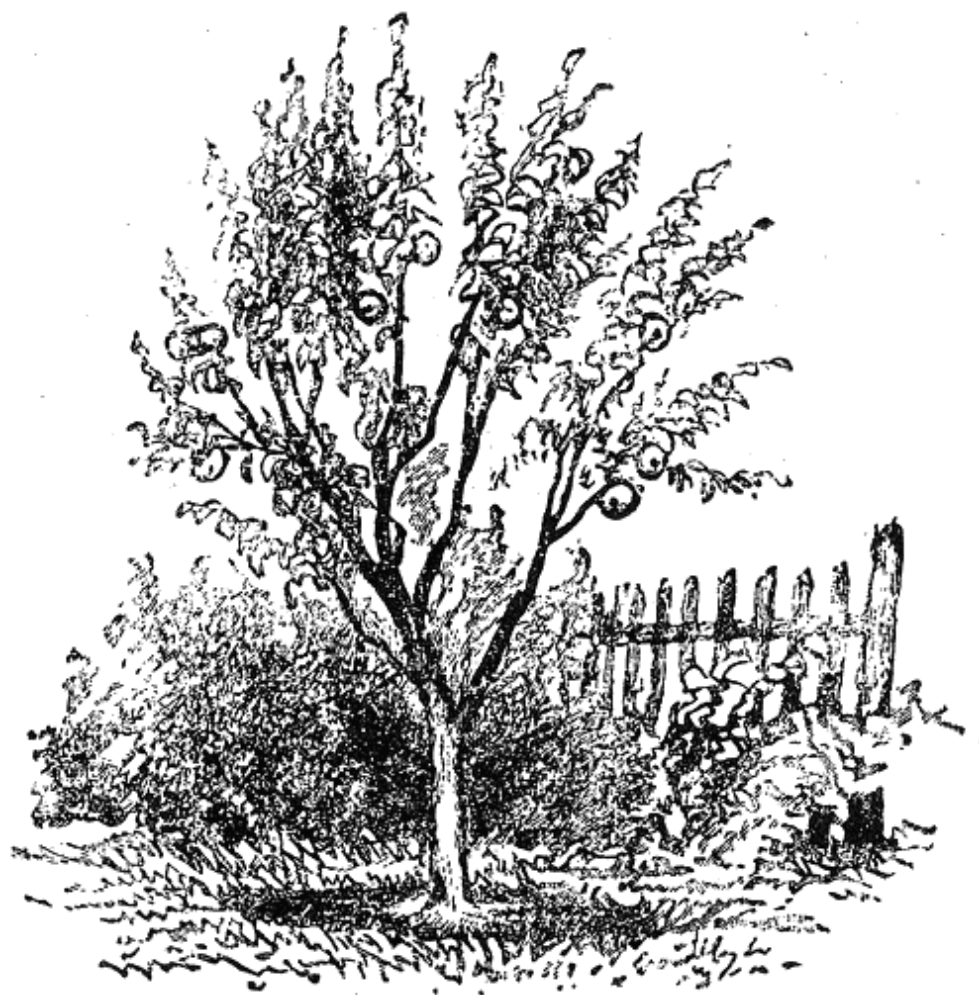
Филипчо се претрашил и казал:

— Костюшка. Аз съм досетлив, веднага разбрах всичко. Аз съм страшно ловък.

Учителят се засмял и рекъл:

— Не бързай да се хвалиш, ами се учи!

Оттогава Филипчо почнал да ходи с децата на училище.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

КОКИЧКАТА

Една майка купила сливи и искала да ги даде на децата след обеду. Те били поставени в една чиния. Ваня никога не бил ял сливи и все ги миришел. И те много му се харесали. Много му се искало да ги изяде. Все ходел край сливите. Когато нямало никого в стаята горе, той не се сдържал, грабнал една слива и я изял. Преди обеду майката прочела сливите и видяла, че няма една. Тя казала на бащата.

А след обеду бащата рекъл: „Слушайте, деца, някой да не е изял една слива?“ Всички казали: „Не“. Ваня се изчервил като рак и също казал: „Не, аз не съм ял“.

Тогава бащата рекъл: „Дето някой от вас е изял сливата, не е хубаво, но не е там бедата. Бедата е там, че в сливите има кокички и ако някой не умее да ги яде и глътне кокичката, след един ден ще умре. Аз от това се боя.“

Ваня пребледнял и казал: „Не, аз хвърлих кокичката през прозорчето“.

И всички се засмели, а Ваня заплакал.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

МОМИЧЕНЦЕТО И ГЪБИТЕ

ИСТИНСКА СЛУЧКА

Две момиченца си отивали в къщи с гъби.

Трябвало да пресекат железопътната линия.

Те мислили, че влакът е далеко, изкачили се върху насипа и тръгнали през релсите.

Изведнъж затрецял влакът. По-голямото момиченце се втурнало назад, а по-малкото хукнало през пътя.

По-голямото момиченца почнало да вика на сестра си:

— Не се връщай назад!

Но влакът бил тъй близо и тъй силно бучал, че по-малкото момиченце не чуло добре: то помислило, че му казват да тича назад. Хукнало назад през релсите, спънало се, изгървало гъбите и почнало да ги събира.

Влакът бил вече близко и машинистът свирел с всички сили.

По-голямото момиченце викало: „Хвърли гъбите!“, а мъничкото момиченце мислело, че му поръчват да събере гъбите и пълзяло по железния път.

Машинистът не можал да задържи влака. Той свирел с всички сили и налетял върху момиченцето.

По-голямото момиченце викало и плачело. Всичките пътници гледали от прозорците на вагоните, а кондукторът се затекъл към края на влака, за да види какво е станало с момиченцето.

Когато влакът минал, всички видели, че момиченцето лежи между релсите с лице към земята и не мърда.

Сетне, когато влакът вече отминал далече, момиченцето повдигнало глава, скочило на колене, събрало гъбите и се затекло при сестра си.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ ДВАМА ДРУГАРИ

Вървели през гората двама другари и насреща им изскочила мечка. Единият се втурнал да бяга, покатерил се на едно дърво и се скрил, а другият останал на пътя. Нямало що да прави — проснал се на земята и се престорил на мъртъв.

Мечката приближила до него и почнала да го души: а той дори престанал да диша.

Мечката помирисала лицето му, помислила, че е мъртъв и отминала.

Когато мечката си отишла, онзи слязъл от дървото и почнал да се смее:

— Е, какво ти пошушна мечката на ухото? — рекъл той.

— Каза ми, че са лоши ония хора, които бягат от другарите си през време на опасност.

КОНСТАНТИН УШИНСКИ

ДЕЦАТА В ГОРАТА

Две деца, братче и сестриче, тръгнаха за училище. Те трябваше да минат през една прекрасна сенчеста малка гора. По пътя беше горещо и прашно, а в гората — прохладно и весело.

— Знаеш ли какво? — каза братчето на сестричката. — Има време за училище. В училището сега е задушно и скучно, а в гората трябва да е много весело. Слушай как пеят там птичките! А пък катеричките, колко катерички подскачат по клончетата! Да идем ли там, а, сестричке?

На сестричката се хареса братовото предложение. Децата хвърлиха букварите си в тревата, хванаха се за ръка и се скриха между зелените храсти под кичестите брезички. В гората беше наистина

весело и шумно. Птичките прелитаха непрекъснато, пееха и крещяха. Катеричките скачаха по клончетата, насекомите се лутаха насам-натам в тревата.

Децата най-напред видяха един златен бръмбар.

— Поиграй с нас — казаха децата на бръмбара.

— С удоволствие бих поиграл — отговори бръмбарът, — но нямам време, трябва да си намеря обед.

— Поиграй с нас — казаха децата на една жълта мъхната пчеличка.

— Нямам време да играя с вас — отговори пчеличката, — трябва да събирам мед.

— А ти няма ли да поиграеш с нас? — запитаха децата мравката.

Но мравката нямаше време да ги слуша: тя мъknеше една сламчица, три пъти по-голяма от нея, и бързаше да построи своето майсторско жилище.

Децата се опитаха да се обърнат и към катеричката и да предложат и на нея да поиграе с тях, но катеричката махна с пухестата си опашка и отговори, че трябва да се запаси с лешници за зимата.

Гълъбът каза:

— Аз правя гнездо за мъничките си дечица.

Сивичкото зайче тичаше към ручея, за да умие муцунката си. Бялото цветче на горската ягода също нямаше време да се занимава с децата. То искаше да използва прекрасното време и бързаше да пригответи навреме своята сочна вкусна ягода.

На децата стана мъчно, че всички са заети със своята работа и никой не иска да играе с тях. Те се затекоха към ручея. Като ромолеше по камъните, той бягаше през гората.

— Ти поне навярно няма какво да правиш? — му казаха децата.
— Хайде поиграй с нас!

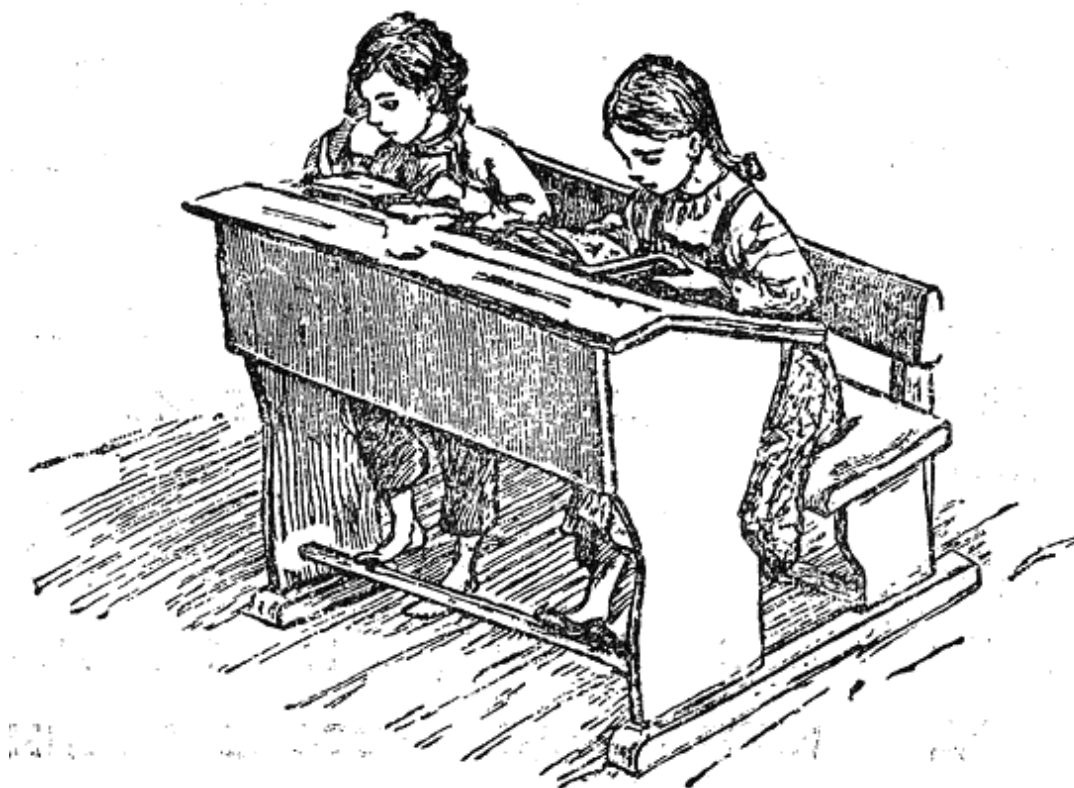
— Как? Аз ли няма какво да правя? — забълболи сърдито ручейт.
— Ах, вие, лениви дечица! Погледнете ме: аз работя денем и нощем и нито минута не зная покой. Нима аз не поя хората и животните? Кой друг освен мене пере бельото, върти мелничните колела, носи лодки и гаси пожари? О, аз имам толкова много работа, че главата ми се върти! — прибави ручейт и започна да бълболи по камъните.

На децата стана още по-мъчно и те помислиха, че по-добре щеше да е, ако отначало бяха отишли на училище и сетне, на връщане от училището, се отбият в гората. Но точно в това време момиченцето забеляза на едно зелено клонче една съвсем мъничка красива червеношийка. Тя, както изглеждаше, седеше много спокойно и от нямане какво да прави свирукаше една извънредно весела песничка.

— Ей ти, весела песнопойке — извика момчето на червеношийката. — Както изглежда, ти наистина няма какво да правиш; хайде поиграй с нас!

— Как? — свирна обидената червеношийка. — Аз ли няма какво да правя? Нима през целия ден не лових мушици, за да нахраня мъничките си рожби? Аз толкова съм уморена, че не мога да вдигна крилете си, а и сега приспивам с песничка моите мили дечица. А вие какво сте правили днес, малки ленивци? В училището не отидохте, нищо не научихте, тичате из гората, а на всичко отгоре пречите и на другите да работят. Я идете по-добре, където са ви пратили, и помнете, че почива и играе приятно само оня, който е работил и свършил всичко, което бил длъжен да свърши.

Децата се засрамирах: отидоха в училище и макар че стигнаха късно, усърдно се учиха.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

ЛЪЖЕЦ

Едно момче пазело овце и уж видяло вълк, започнало да вика:
— Помогнете, вълк! Вълк!

Дотърчели селяните и гледат: не е вярно. Като направило така два-три пъти, случило се, че вълкът наистина налетял.

Момчето почнало да вика:

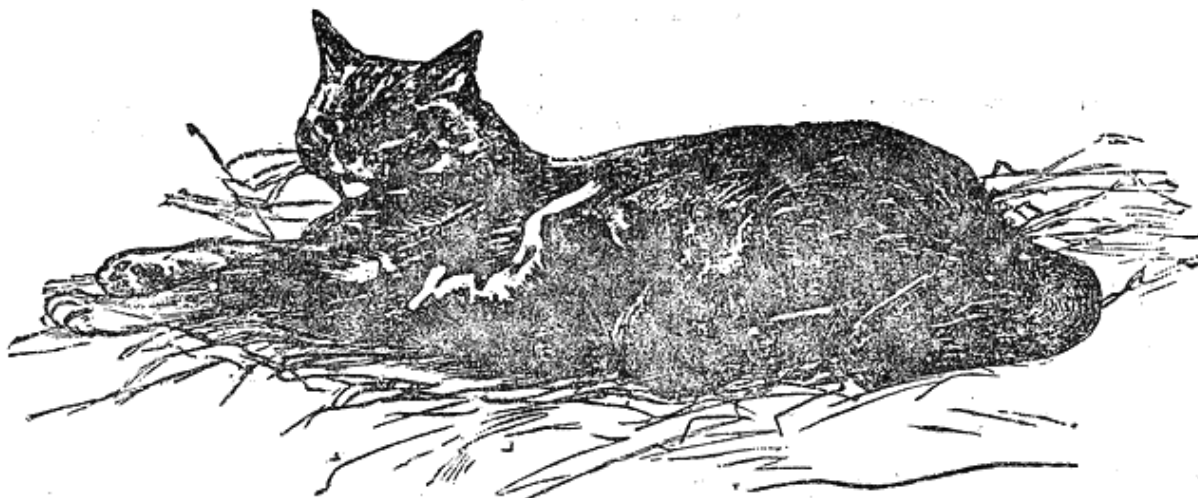
— Насам, насам, по-скоро, вълк!

Селяните помислили, че то пак лъже както винаги и не го послушали. Вълкът видял, че няма от що да се бои: на воля издушил цялото стадо.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

КОТЕНЦЕТО

Имало едно братче и едно сестриче — Вася и Катя; те имали котка. През пролетта котката пропаднала. Децата я дирили навсякъде, но не могли да я намерят. Веднъж те играели край хамбара и чули — над главите им някой мяучи с тънък глас. Вася се вмъкнал по стълбата под покрива на хамбара. А Катя стояла и все питала: „Намери ли, намери ли?“

Но Вася не ѝ отвърщал. Най-сетне Вася извикал:

— Намерих! Нашата котка... и тя си има котета; какви са чудесни; ела тук по-скоро!

Катя се затекла в къщи, взела мляко и го донесла на котката.

Котетата били пет. Когато пораснали малко и започнали да се измъкват изпод ъгъла, където се родили, децата си избрали едно котенце, сиво, с бели лапички, и го занесли в къщи. Майката раздала всичките останали котета, а това оставила на децата. Децата го хранели, играели си с него и го слагали да спи с тях.

Веднѣж децата отишли да играят на пътя и взели със себе си котенцето.

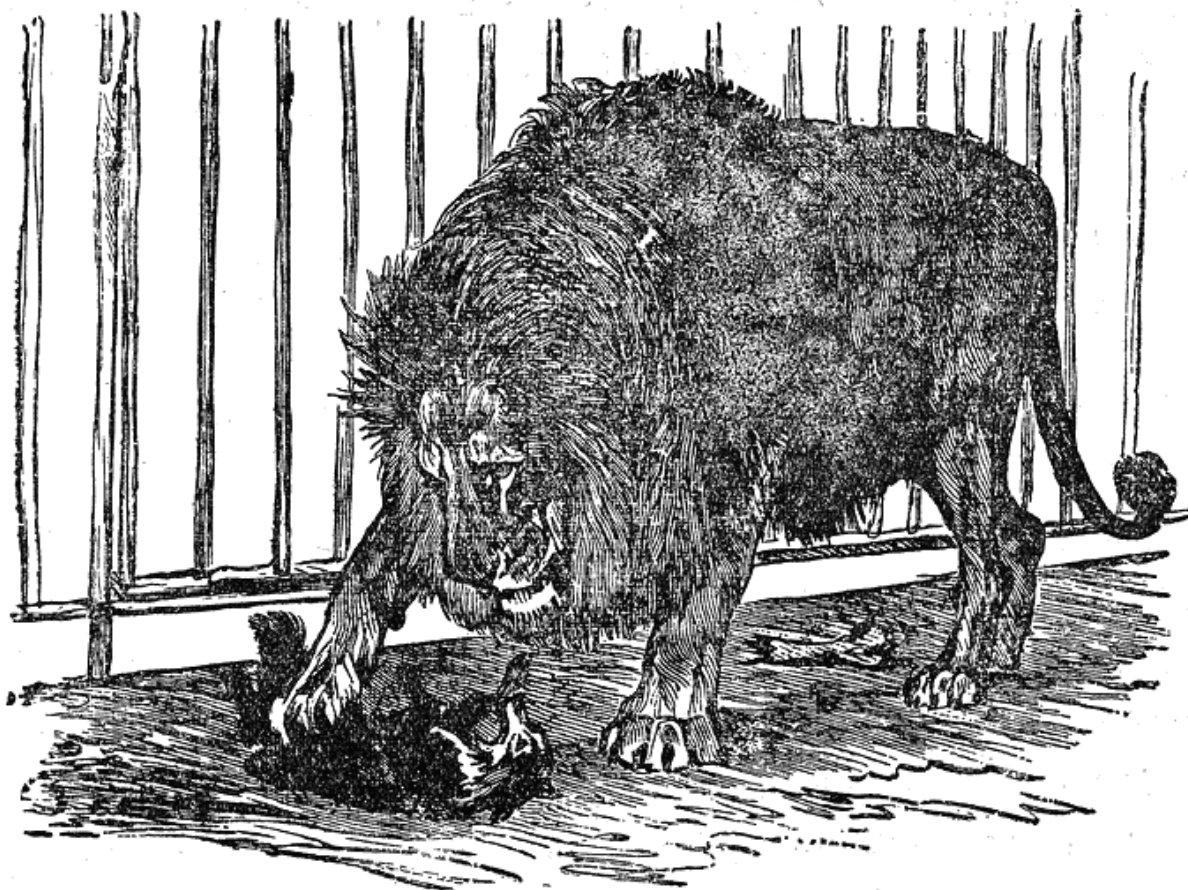
Вятърът подвявал сламата по пътя, а котенцето си играело със сламата и децата му се радвали. Сетне те намерили край пътя киселец, тръгнали да го берат и забравили котенцето.

Изведнѣж чули, че някой силно вика: „Назад, назад!“ и видели, че препуска ловец, а пред него две кучета — видели котенцето и искат да го хванат. А котенцето, глупавото, вместо да бяга, приклекло към земята, извило гръбнак и гледа кучетата. Катя се уплашила от кучетата, развикала се и избягала от тях. А Вася с всички сили се спуснал към котенцето и едновременно с кучетата дотърчал до него. Кучетата

искали да хванат котенцето, но Вася паднал с корем върху котенцето и го закрил от кучетата.

Ловецът се приближил, препуснал и прогонил кучетата, а Вася отнесъл в къщи котенцето и вече не го вземал със себе си в полето.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ ЛЪВЪТ И КУЧЕНЦЕТО

В Лондон показвали диви зверове и срещу гледането вземали пари или кучета и котки за храна на дивите зверове.

На един човек се дощяло да погледа зверовете; той хванал на улицата едно кученце и го занесъл в зверилницата. Пуснали го да гледа, а кученцето взели и хвърлили в клетката при лъва, за да го изяде.

Кученцето подвило опашка и се притиснало в ъгъла на клетката. Лъвът се приближил до него и го подушил.

Кученцето легнало на гръб, вдигнало лапичките си и започнало да маха с опашчица.

Лъвът го бутнал с лапата и го преобърнал.

Кученцето скочило и застанало пред лъва на задните си лапички.

Лъвът гледал кученцето, обръщал глава от една страна на друга и не го бутал.

Когато собственикът хвърлил на лъва месо, лъвът откъснал едно парче и го оставил на кученцето.

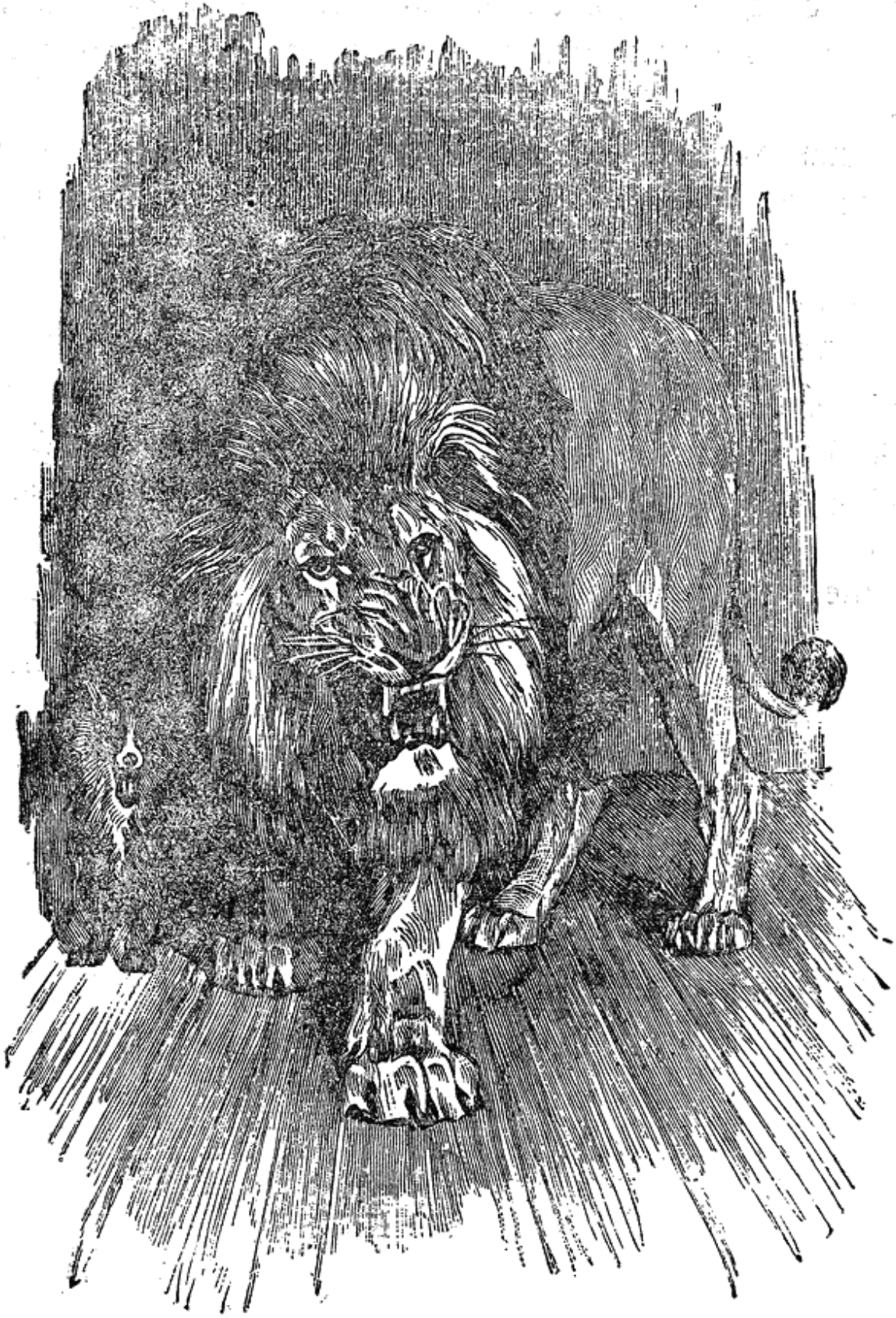
Вечерта, щом лъвът легнал да спи, кученцето легнало до него и сложило главата си върху лапата му.

Оттогава кученцето заживяло в една клетка с лъва. Лъвът не го закачал, хранел го, спял заедно с него, а понякога си играел с него.

Веднъж един господин дошъл в зверилницата и познал своето кученце; той казал, че кученцето е негово и помолил собственика на зверилницата да му го върне. Собственикът искал да го върне, но щом почнали да викат кученцето, за да го вземат от клетката, лъвът настръхнал и заревал.

Така преживели лъвът и кученцето цяла година в една клетка.

След година кученцето се разболяло и умряло. Лъвът престанал да яде и все душел, ближел кученцето и го побутвал с лапа.

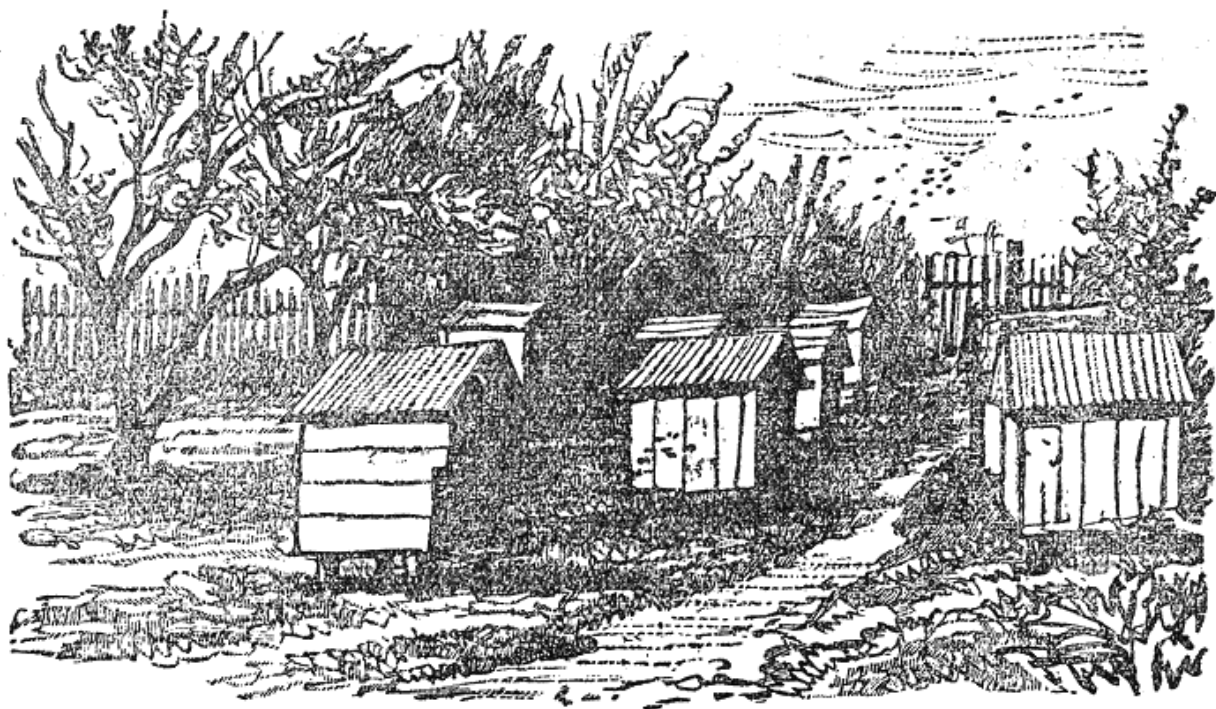
Когато разбрал, че е умряло, той изведнъж скочил, настръхнал, започнал да се удря с опашката по хълбоците, хвърлил се върху стената на клетката и започнал да гризе заключалката и пода.

Цял ден той се удрял, мятал из клетката и ревял, сетне легнал до мъртвото кученце и притихнал. Стопанинът искал да изнесе мъртвото кученце, но лъвът не пускал никого да се приближи до него.

Собственикът мислел, че лъвът ще забрави мъката си, ако му даде друго кученце и пуснал при него в клетката живо кученце, но лъвът тутакси го разкъсал на парчета. След това той прегърнал с лапите си мъртвото кученце и така лежал пет дни.

На шестия ден лъвът умрял.

КОНСТАНТИН УШИНСКИ ПЧЕЛИТЕ И МУХИТЕ

През късната есен се случи славен ден, какъвто и през пролетта е рядкост: куршумените облаци се разнесоха, вятърът утихна, слънцето надникна и гледаше така ласкаво, сякаш се прощаваше с повехналите растения. Помамени извън кошерите от светлината и топлината, мъхнатите пчелички с весело жижение прелитаха от тревичка на тревичка не за мед (нямаше вече откъде да го вземат), а просто така, да се повеселят и пораздвижат крилцата си.

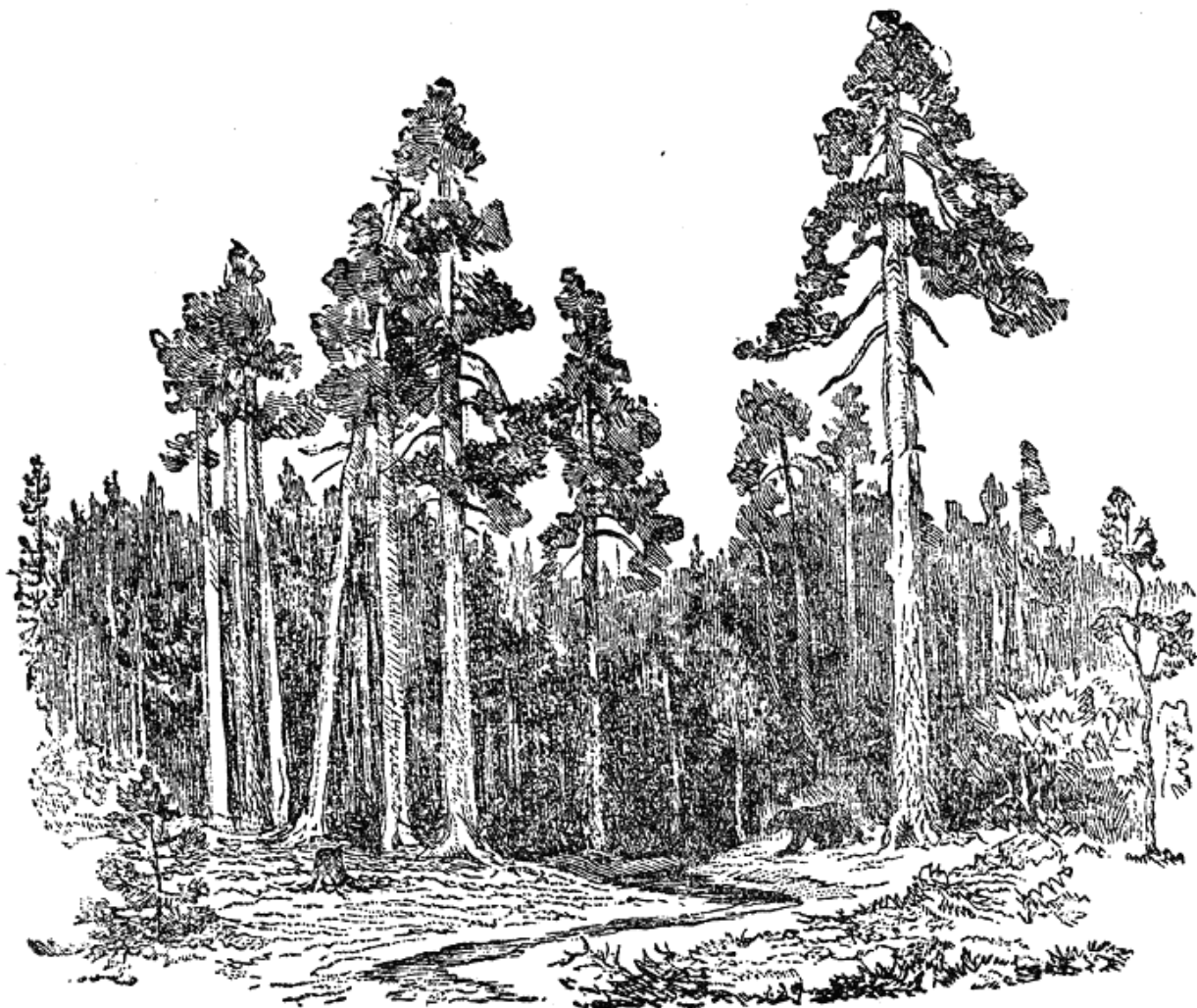
— Колко сте глупави с вашето веселие! — им рече мухата, която седеше на същото място върху тревичката, като се грееше с провесено хоботче. — Нима не знаете, че това слънчице е само за минута и че сигурно още днес ще започне вятър, дъжд, студ и ние всички ще трябва да пропаднем.

— Зум-зум-зум! Но защо ще пропаднем? — отвърнаха веселите пчелички на мухата. — Ние ще се повеселим, докато грее слънчицето, а

щом настане лошо време, ще се скрием в топлия си кошер, където през лятото сме се запасили с много мед.

КОНСТАНТИН УШИНСКИ ГОРАТА И РУЧЕЯТ

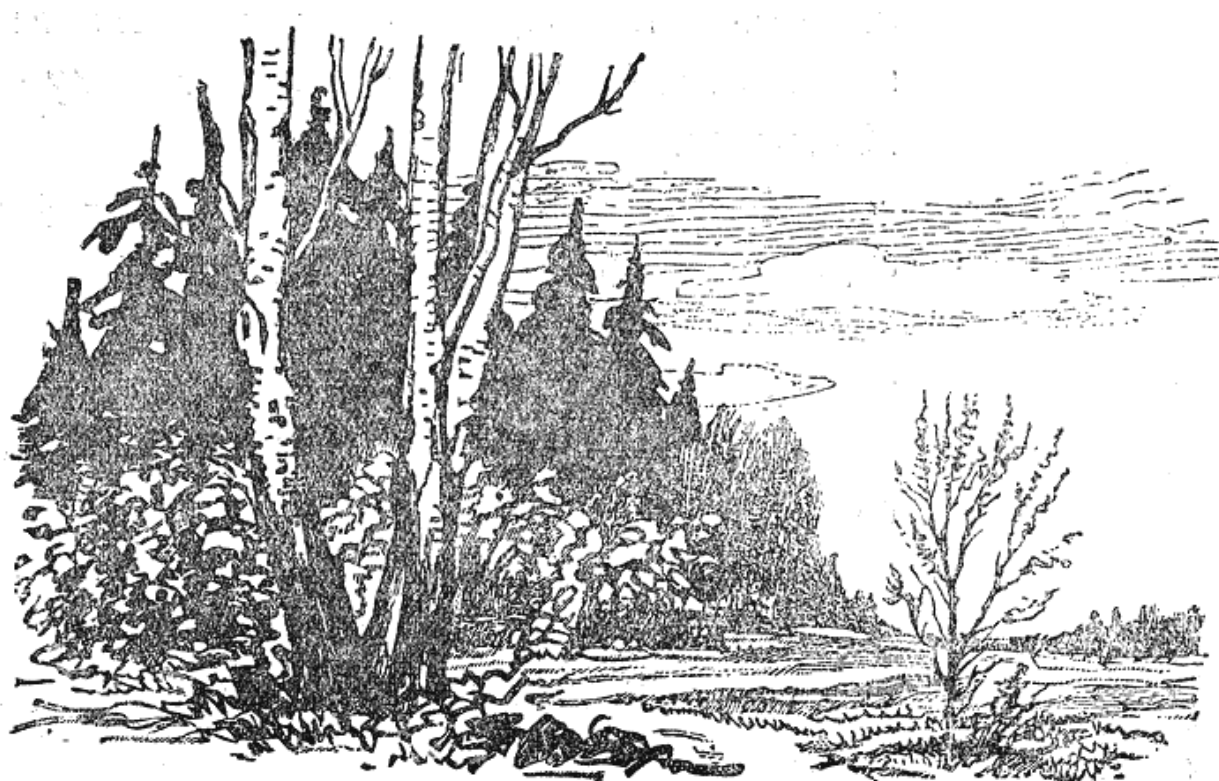
Като шуртеше през влажната горска тъмнина сред блата и мъхове, ручейт тъжно роптаеше, че гората закрива от него и ясното небе, и далечната околност, не пропуска до него нито ясните лъчи на слънцето, ни палавия ветрец.

— Дано дойдат хора и да изсекат тази непоносима гора! — мърмореше ручейт.

— Дете мое! — кротко му отвърна гората. — Ти си още малък и не разбираш, че моята сянка те пази от пресушителното действие на слънцето и вятъра, че без моята защита бързо биха пресъхнали твоите още слаби струи. Потрай, събери по-напред сили под моята сянка и тогава ще се втурнеш в откритата равнина, но не вече като слабо ручейче, а като могъща река. Тогава, без да има вреда за тебе, ще отразяваш в своите струи блестящото слънце и ясното небе, безопасно ще играеш с могъщия вятър.

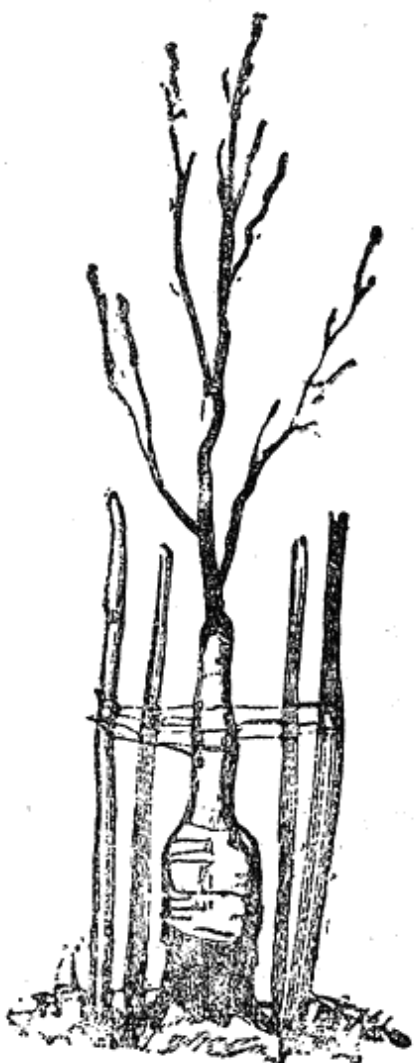
КОНСТАНТИН УШИНСКИ ИСТОРИЯТА НА ЕДНА ЯБЪЛЧИЦА

I

Расло в гората диво ябълково дърво: през есента паднала от него една кисела ябълка. Птиците изкълвали ябълката, клъвнали си и от зрънцата. Само едно зрънце се скрило в земята и останало.

През зимата зрънцето пролежало под снега, а през пролетта, когато слънчицето напекло влажната земя, зърното започнало да никне: пуснало надолу коренче, а нагоре изкарало двете първи листенца. Между листенцата се проточило стъбълце с пъпка, а от пъпката горе излезли зелени листца. Пъпка след пъпка, листец след листец, клонче след клонче — и след пет години на мястото, където паднало зрънцето, стояла хубавичка ябълчица.

Дошъл в гората един градинар с лизгар, видял ябълчицата и рекъл:

— Ето едно хубаво дръвче, то ще ми свърши работа.

Разтреперала се ябълчицата, когато градинарят почнал да я изравя, и си помислила:

„Свърши се с мене!“

Но градинарят внимателно изкопал ябълковото дръвче, не повредил коренчетата, пренесъл го в градината и го посадил в хубава земя.

II

Подгордяла се ябълчицата в градината: „Трябва да съм рядко дърво — помислила си тя, — щом ме пренесоха от гората в градината“, и отвисоко поглеждала наоколо си към некрасивите подкастриени стъбълца, завързани с парцалчета: тя не знаела, че е попаднала в разсадник.

На другата година градинарят дошъл с един крив нож и започнал да кастри ябълчицата. Разтреперала се ябълчицата и си помислила: „Е, сега вече с мене е свършено!“

Градинарят отрязал цялото зелено връхче на дръвчето, оставил само стъбълцето, но и него разцепил отгоре. В цепнатината градинарят вмъкнал една млада издънка от хубава ябълка, замазал раната, завързал я с парцалче, заобиколил новия присад с колчета и си отишъл.

III

Заболяла ябълчицата: но тя била млада и силна, скоро се поправила и сраснала с чуждото клонче. Пие клончето сока на силната ябълчица и бързо расте: пуска пъпка след пъпка, лист след листец, изкарва издънка след издънка, клонче след клонче и след три години дръвцето цъфнало с бело-розови благоуханни цветове. Опадали бело-

розовите листенца и на тяхното място се появили зелени плодници, а към есента плодниците се превърнали в ябълки, но не вече диви киселици, а големи, червени, сладки ябълки, които се топели в устата! И така хубавичка станала ябълчицата, че идвали от други градини да вземат от нея филиз за присаждане.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

ПТИЧКАТА

Серьожа имаше имен ден и получи много и различни подаръци: и пумпалчета, и кончета, и картинки. Но най-скъп от всички подаръци поднесе на Серьожа неговият чичо — мрежа за лов на птици. Мрежата беше направена така, че към рамката имаше прикрепена дъсчица и мрежата беше отметната назад. Върху дъсчицата трябваше да се посипе семе и да се постави на двора. Ще долети птичката, ще кацне на дъсчицата, дъсчицата ще се обърне и мрежата сама ще се захлупи. Зарадва се Серьожа, затече се при майка си да ѝ покаже мрежата. Майката рече:

— Не е хубава играчката. Защо ти са птички? За какво ще ги мъчиш?

— Ще ги сложа в клетка. Те ще пеят и аз ще ги храня.

Намери Серьожа семе, посипа го върху дъсчицата и постави мрежата в градината. И все стоеше, чакаше да долетят птички. Но птиците се страхуваха от него и не прехвъркваха върху мрежата. Отиде Серьожа да обядва и остави мрежата. Погледна след обема — мрежата се захлупила и под мрежата се мята птичка. Серьожа се зарадва, хвана птичката и я отнесе в къщи.

— Мамо! Гледай, аз хванах птичка, това сигурно е славей! И как тупка сърцето му!

Майката рече:

— Това е щиглец. Внимавай, не го мъчи, а по-добре го пусни.

— Не, аз ще го храня и ще го поя.

Постави Серьожа щиглеца в клетка и два дни му сипваше семе, слагаше вода и чистеше клетката. На третия ден той забрави щиглеца и не му смени водата. Майка му каза:

— Ето виждаш ли, че забрави своята птичка, по-добре я пусни.

— Не, аз няма да забравям, веднага ще туря вода и ще изчистя клетката.

Пъхна Серьожа ръката си в клетката, започна да я чисти, а щиглецът се изплаши, блъска се в клетката. Серьожа изчисти клетката и отиде за вода. Майка му видя, че е забравил да затвори клетката и извика:

— Серьожа, затвори клетката, иначе птичката ти ще излети и ще се удари.

Докато изрече това, щиглецът намери вратичката, зарадва се, разпери крилца и полетя през стаята към прозорчето, но не видя стъклото, удари се в него и падна върху прозоречната дъска.

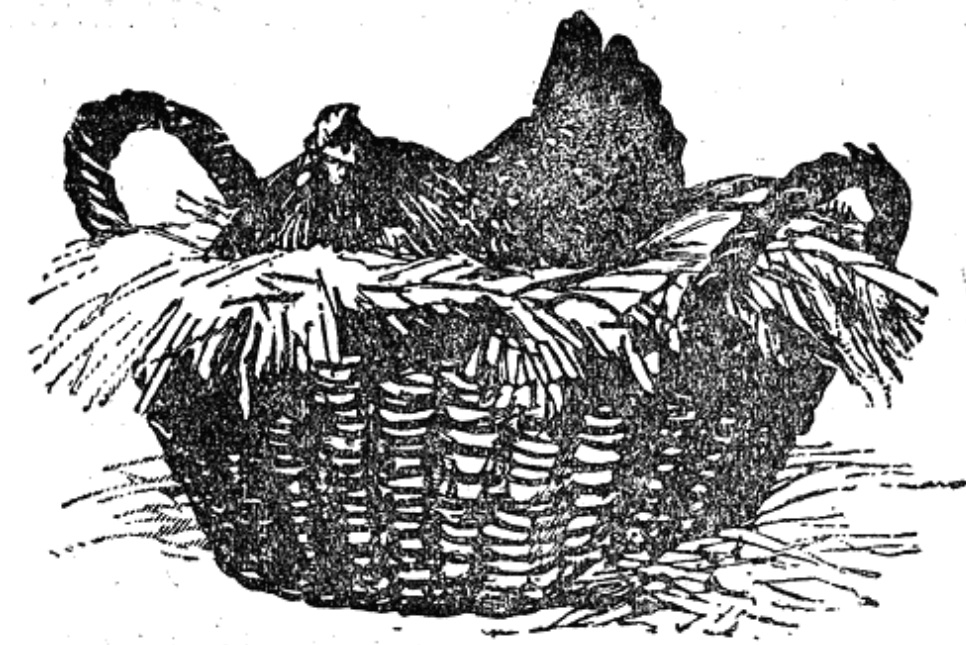
Дотърча Серьожа, взе птичката, отнесе я в клетката. Щиглецът беше още жив, но лежеше на гърдите си с отпуснати крилца и тежко дишаше. Серьожа гледа, гледа и започна да плаче.

— Мамо, какво да направя сега?

— Сега нищо не можеш да направиш.

Серьожа цял ден не се откъсна от клетката и все гледаше щиглеца, а щиглецът все така лежеше на гърдичките си и тежко и бързо дишаше. Когато Серьожа отиде да спи, щиглецът беше още жив. Серьожа дълго не можа да заспи, всеки път, като затваряше очи, виждаше щиглеца как лежи и диша. Сутринта, когато Серьожа се приближи до клетката, той видя, че щиглецът вече лежи на гръбчето си, подвил крака и вцепенен. Оттогава Серьожа никога не ловеше птици.

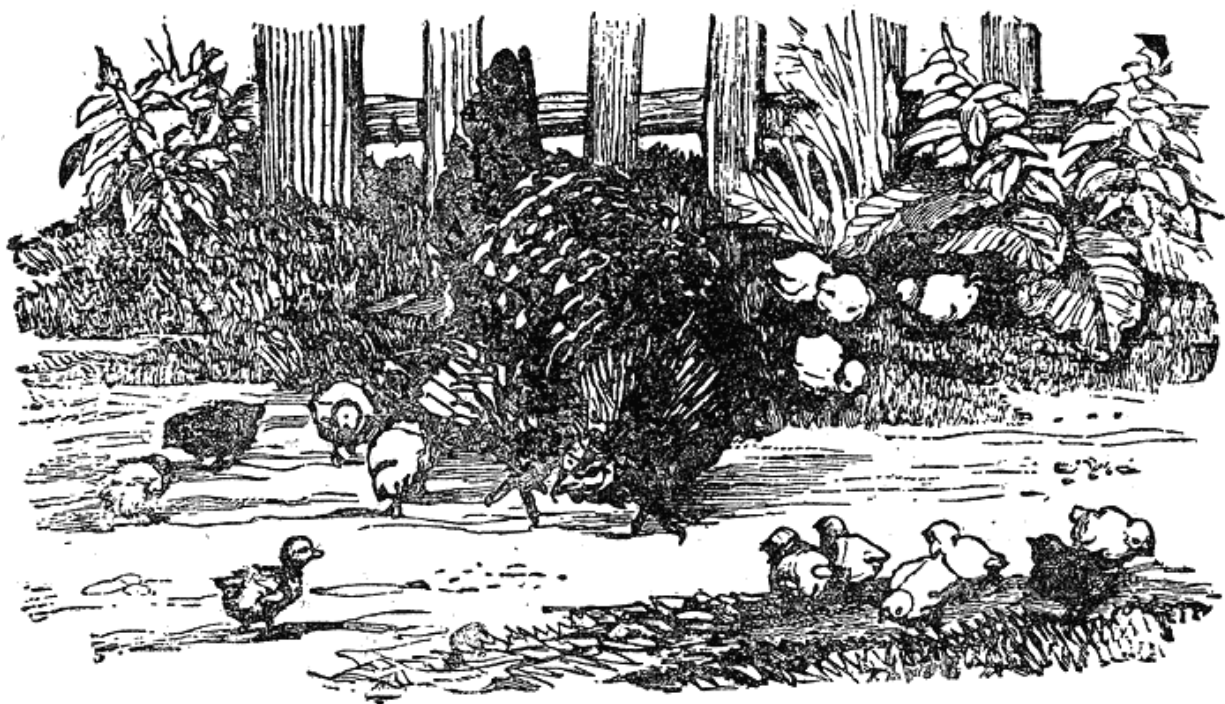
КОНСТАНТИН УШИНСКИ ЧУЖДОТО ЯЙЧИЦЕ

Дигна се старата Даря рано сутринта, избра едно тъмно закътано местенце в курника, сложи там кошничката, в която върху мекото сено бяха наредени тринадесет яйца, и настани върху тях качулатата кокошка.

Едва се виждаше и старицата не забеляза, че тринадесетото яйчице беше зеленикаво и по-голямо от другите. Седи си кокошката усърдно, топли яйчицата, подскача да клъвне някое и друго зрънце, да пийне водица и пак се връща на мястото си; смъкна се дори, горкичката. И каква лоша стана, кърка, кълве, на петела даже не дава да се приближи, а на него много му се искаше да надникне, да види какво става там в тъмното кътче. Мъти кокошката три недели и от яйчицата започнаха да се излюпват пиленца едно след друго: пробие черупчицата с човка, изскочи, отърси се и започне да бяга, с крачета рови из пръстта, червейчета търси.

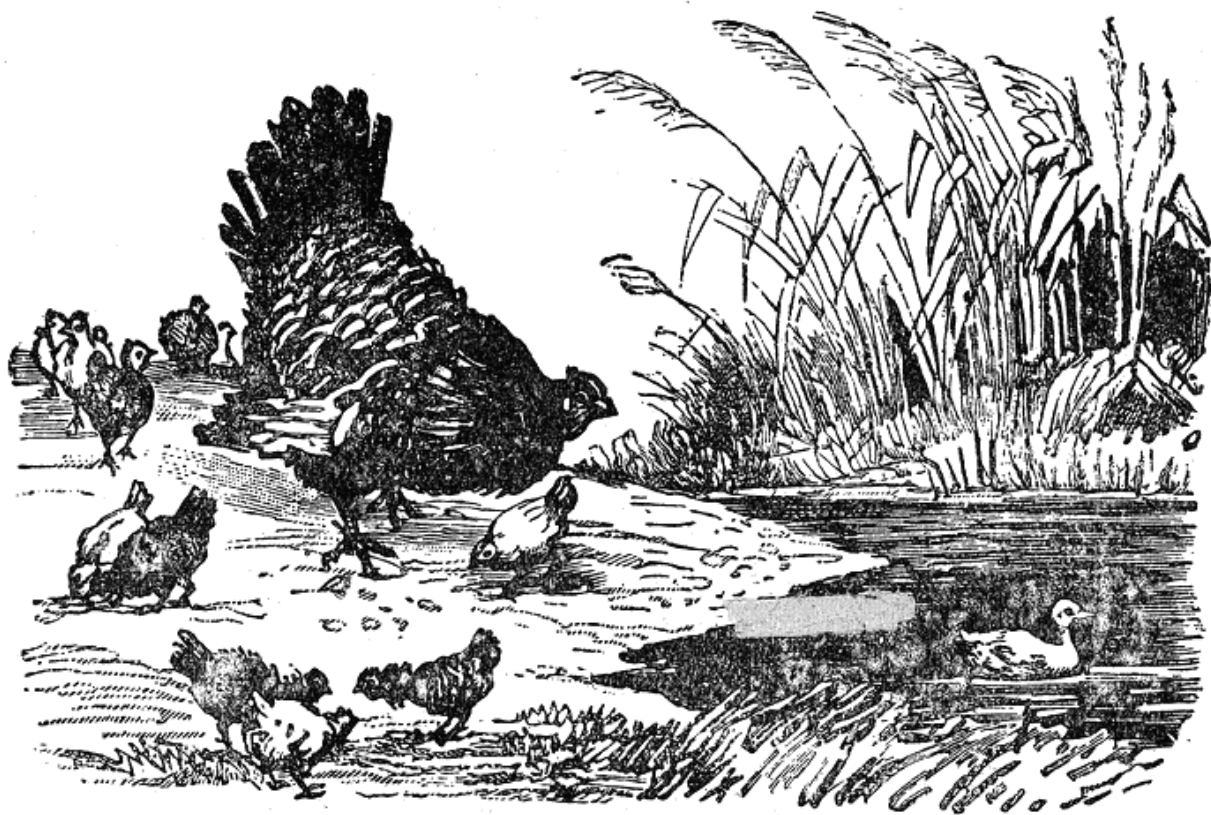
Най-късно от всички се излюпи пиленцето от зеленикавото яйчице. И какво чудно излезе то: кръгличко, пухкаво, жълто, с късички крачета, с широка човчица. „Особено излезе това мое пиленце — мисли си кокошката, — и кълве, и ходи не по нашенски; човчицата широка, краката къси, такова едно трмаво, току се заваля от краче на краче.“ Зачуди се кокошката на своето пиленце, но каквото и да е, нали е нейно чедо. И си го обича, и си го пази кокошката както другите и щом зърне отдалеч ястреб, накокошинва се, широко разперва кръглите си криле и крие под себе си своите пиленца, без да гледа кое какви крака има.

Кокошката започна да учи дечицата си как да изравят червейчета от земята и поведе цялото си семейство към брега на езерото: там значи червеите са повече и земята е по-мека. Щом късоногоото пиленце зърна водата, удари направо и се хвърли в нея. Кокошката крещи, маха криле, хвърля се във водата; пиленцата също се разтревожиха: бягат, суетят се, пищят, а едно петленце от страх дори скочи върху едно камъче, протегна шийката си и за първи път през живота си закрещя с прегракнал глас: „Ку-ку-ри-гу! Помогнете, каже, добри хора! Братчето потъва!“ Но братчето не потъна, а извънредно весело и леко като грамче памучна прежда си плуваше по водата, която гребеше с широките си ципести лапички. Като чу, че кокошката крещи, старата

Даря дотърча от къщи, видя какво става и започна да вика: „Ех, какъв грях! Нали не виждам, турила съм под кокошката патешко яйце.“

Я кокошката просто се мятеше към езерото: насила успяха да я прогонят оттам, бедничката.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

ОРЕЛЪТ

Орелът си свил гнездо на широкия друм, далеч от морето, и отвъдил рожби.

Веднъж край дървото работели хора, а орелът долетял до гнездото с голяма риба в ноктите си. Хората видели рибата, заобиколили дървото, почнали да викат и да хвърлят камъни по орела.

Орелът изгървал рибата, а хората я вдигнали и си отишли.

Орелът кацнал на ръба на гнездото, а орлетата вдигнали главите си и почнали да пицят: те искали храна.

Орелът бил уморен и не можел да отлети отново към морето; той се спуснал в гнездото, покрил орлетата с крилете си, милвал ги, оправял перцата им и сякаш ги молел да почака малко. Но колкото повече ги милвал, толкова по-силно те пицели.

Тогава орелът отлетял от тях и кацнал върху най-горния клон на дървото.

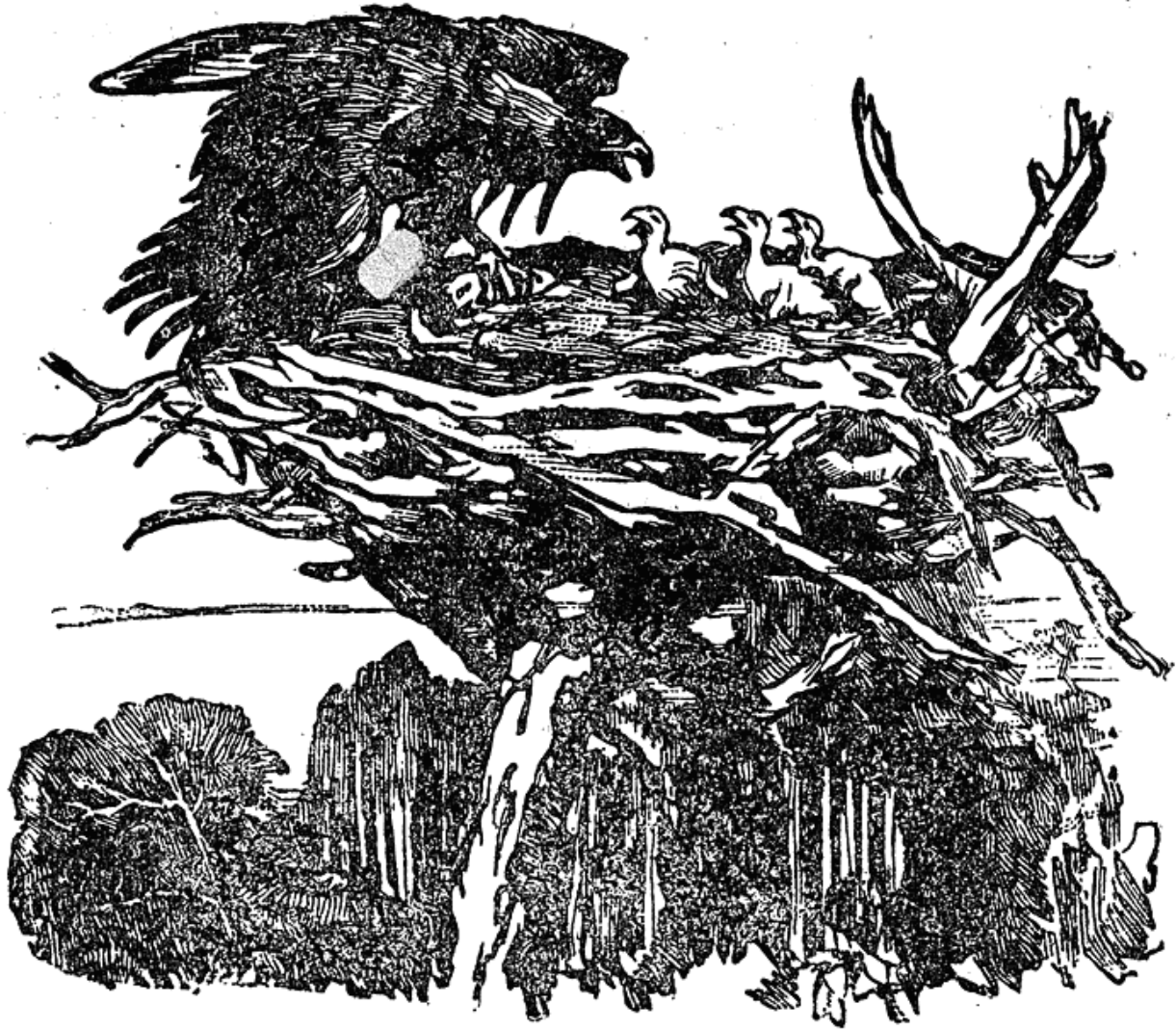
Орлетата засвирукали и запицели още по-жално.

Тогава орелът изведнъж сам силно закрепцал, разперил криле и тежко полетял към морето.

Върнал се едва късно вечерта: летял бавно и ниско над земята, в ноктите му отново имало голяма риба.

Когато долетял до дървото, той се огледал — няма ли наблизор хора, бързо свил криле и кацнал на ръба на гнездото.

Орлетата вдигнали глави и разтворили уста, а орелът разкъсал рибата и нахранил рожбите си.

МАКСИМ ГОРКИ СКОРЕЦЪТ НА БАБА

На скореца, едва отърван от котарака, баба обряза счупеното крило, а върху мястото на отхапаното краче ловко прикрепил една клечица и след като излекува птицата, започнал да я учи да говори:

— Хайде искай: на скорчето — кашица!

Скорецът извива към нея своето кръгло живо око на шегобиец, тропа с клечицата по тънкото дъно на кафеза, протяга шия и свири като авлига, смешно наподобява сойка, кукувица, старее се да мяучи като котка, подражава воя на кучето, а човешката реч не му се удава.

— Я не се глези! — сериозно му казва баба. — Ами кажи: на скорчето — кашица!

Черната перната маймуна оглушително реве нещо подобно на бабините думи — старицата се смее радостно, дава на птицата каша от просо с пръста си и казва:

— Зная те аз тебе, дяволе, преструванко си ти, а всичко можеш, всичко умееш!

И ето че тя изучи скореца: след известно време той доста ясно си искаше каша, а като зърнеше баба отдалеч, проточваше нещо като:

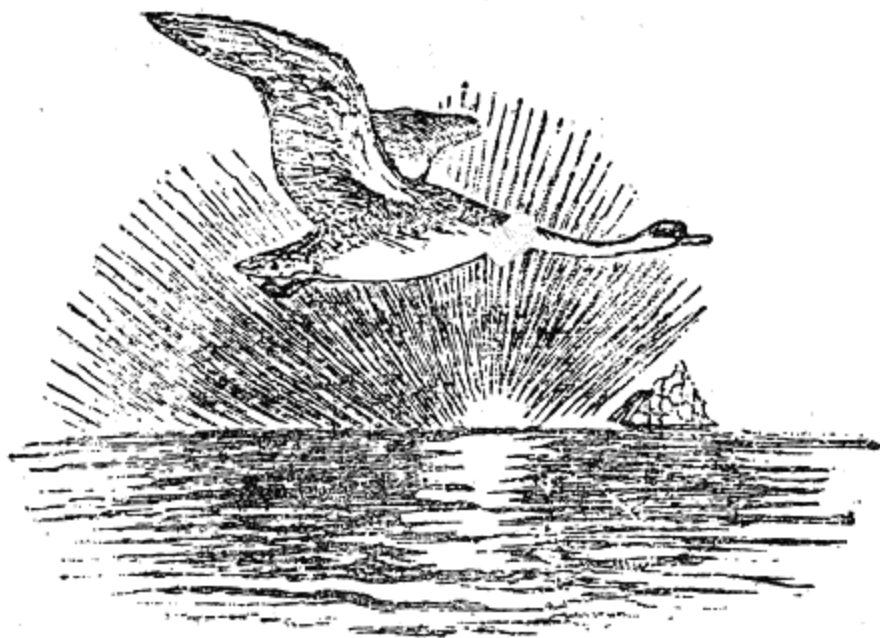
— Дра-авей...

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

ЛЕБЕДИ

Едно ято лебеди летяло от студената страна към топлите земи. Те летели през морето. Летели ден и нощ и втори ден, и втора нощ, без да си почиват, летели над водата. На небето имало пълна луна и лебедите виждали далеко долу под себе си синеещата се вода. Всичките лебеди се уморили, като махали с криле, но не се спирали и продължавали да летят. Отпреде летели старите, силните лебеди, след тях летели онези, които били по-млади и по-слаби. Един млад лебед летял подир всички. Силите му отслабнали. Той плеснал с криле и не можел да лети по-нататък. Тогава, като отпуснал крилете си, той поел надолу. Спускал се все по-близо и по-близо към водата, а другарите му все по-далече и по-далече се белеели в лунната светлина. Лебедът се отпуснал върху водата и свил криле. Морето се раздвижило под него и го залюляло. Ятото лебеди едва се виждало като бяла черта върху светлото небе. И едва се чувало в тишината как звънели крилете им. Когато те съвсем се скрили от погледа, лебедът извил шията си назад и затворил очи. Той не се движел и само морето, повдигайки се и спускайки се като широка ивица, повдигало и спускало и него. Призори лек ветрец започнал да люлее морето. И водата плакнела бялата гръд на лебеда. Лебедът отворил очи. На изток се червенеела зората, а месецът и звездите станали по-бледи. Лебедът въздъхнал, проточил шията си и като размахал криле, се повдигнал и отлетял, опирайки крилете си до водата. Той се издигал все по-високо и по-високо и когато водата останала далеко от него, полетял напред, в оная посока, където били топлите страни. Той летял сам над тайните води натам, където отлетели другарите му.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

АКУЛАТА

Нашият кораб стоеше на котва край африканския бряг. Денят беше прекрасен, от морето духаше прохладен вятър, но привечер времето се промени: стана задушно и сякаш от запалена пещ към нас се носеше горещият вятър от Сахарската пустиня.

Пред залез слънце капитанът излезе на палубата и извика: „Къпете се!“ и за една минута матросите наскочаха във водата, спуснаха в нея едно корабно платно, привързаха го и в платното направиха къпалня.

На кораба с нас имаше две момчета. Момчетата първи скочиха във водата, но в платното им беше тясно и те намислиха да плуват в надпревара сред открито море.

Двете момчета като гущери се протягаха във водата и с всички сили заплуваха към мястото, където беше бъчвичката над котвата.

Едното от момчетата отначало изпревари своя другар, но сетне почна да изостава. Бащата на момчето, стар артилерист, стоеше на палубата и се наслаждаваше на синчето си. Когато синът почна да изостава, бащата извика:

— Не се предавай! Понапъни се!

Изведнъж някой извика от палубата: „Акула!“ и всички видяхме във водата гърба на морското чудовище.

Акулата плуваше право към момчетата.

— Назад! Назад! Върнете се! Акула! — закрещя артилеристът.

Но децата не го чуваха, продължаваха да плуват, смееха се и викаха още по-весело и по-силно от преди.

Артилеристът, бледен като платно, гледаше децата, без да се помръдне.

Матросите спуснаха лодка, хвърлиха се в нея и като огъваха веслата, се понесоха с всички сили към момчетата, но бяха още далеч от тях, докато акулата беше приближила на двадесет крачки.

Момчетата отначало не чуваха какво им викаха и не виждаха акулата, но сетне едното от тях се огледа и ние всички чухме пронизващ писък, а момчетата заплуваха в различни страни.

Този писък сякаш събуди артилериста. Той се откъсна от мястото си и втурна към оръдието. Обърна дулото, прилегна към оръдието, прицели се и хвана фитила.

Ние всички, колкото бяхме на кораба, примряхме от страх и чакахме какво ще стане.

Чу се гръм и видяхме, че артилеристът падна до оръдието и закри лицето си с ръце. Какво стана с акулата и момчетата не видяхме, защото за минута димът забули очите ни.

Но когато димът се разнесе над водата, от всички страни се чу отначало тих ропот, сетне този ропот се засили и най-сетне от всички страни се разнесе силен радостен вик.

Старият артилерист откри лицето си, стана и погледна към морето.

Върху вълните се люлееше жълтият корем на мъртвата акула. За няколко минути лодката доплава до момчетата и ги докара на кораба.

ИВАН ТУРГЕНЕВ

ВРАБЧЕТО

Връщах се от лов и вървах по алеята на градината. Кучето тичаше пред мене.

Изведнъж то намали крачките си и започна да дебне, сякаш беше подушило пред себе си лов.

Погледнах надолу по алеята и видях малко врабче с жълтичко около човката и пух на главата. То беше паднало от гнездото (вятърът силно люлееше брезите на алеята) и седеше неподвижно, безпомощно разперило наскоро порасналите си крилца.

Моето куче бавно се приближаваше към него, когато изведнъж, откъсвайки се от близкото дърво, едно старо черногръдо врабче като камък падна пред самата му муцуна и цялото настръхнало, разкривено, с отчаян и жален писък два пъти подскочи към зъбестата зинала уста.

То се хвърли да спасява, заслони със себе си своята рожба... но цялото му мъничко тяло трепереше от ужас, гласецът му беше див и прегракнал, то примираше, то се жертвуваше!

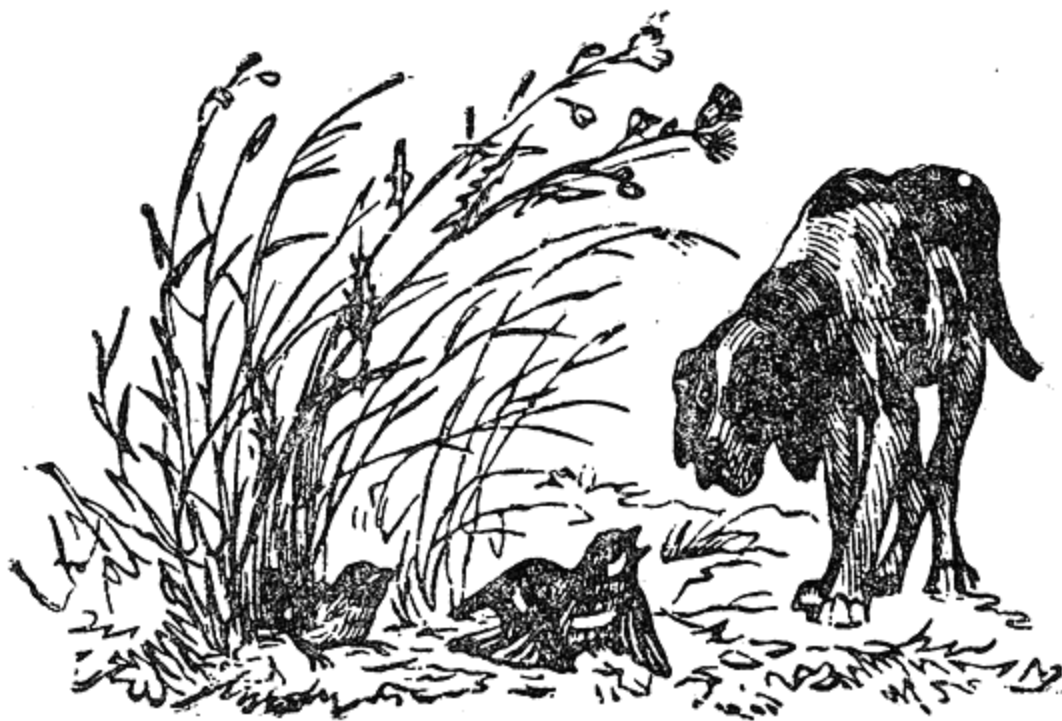
Какво грамадно чудовище трябва да му се е сторило кучето! И все пак то не можа да се задържи на високото си безопасно клонче... Сила, по-силна от неговата воля, го хвърли оттам.

Моят Трезор се спря, стъписа се... Види се и той призна тази сила.

Побързах да повикам смутеното куче и с благоговение се отдалечих.

Да, не се смейте. Аз благоговеех пред тази мъничка героична птичка, пред нейния любовен порив.

Любовта, си мислех аз, е по-силна от смъртта и от страха пред смъртта. Само любовта крепи и движи живота.

ДМИТРИЙ МАМИН-СИБИРЯК

ПРИКАЗКА ЗА КОМАР КОМАРОВИЧ — ДЪЛГИЯ ХОБОТ И ЗА РОШАВИЯ МИША — КЪСАТА ОПАШКА

1

Това се случи точно по пладне, когато всичките комари се скриха от горещината в блатото. Комар Комарович — Дългия Хобот се сгуши под широкия лист и заспа. Спи и чува отчаян вик:

— Ох, майчице!... Ох, помощ!...

Комар Комарович изскочи изпод листа и също закрещя:

— Какво се е случило?... Какво ревете?

А комарите летят, бръмчат, пицят — нищо не може да се разбере.

— Ох, майчице! Дойде в нашето блато един мецан и се търкулна да спи. Щом легна в тревата, тутакси смаза петстотин комара; като пое дъх — глътна цели сто. Ох, беда, братлета! Едва избягахме от него, иначе щеше да изпомачка всички...

Комар Комарович — Дългия Хобот изведнъж се разсърди, разсърди се и на мецан, и на глупавите комари, които пицяха безразборно.

— Ех, вие, престанете да пицтите! — извика той. — Аз ей сега ще ида и ще прогоня мецан... Много просто! А вие само напразно ревете...

Още по-силно се разсърди Комар Комарович и полетя. Наистина в блатото лежеше мецан. Вмъкнал се в най-гъстата трева, където комарите живееха от паметивека, изтегнал се и сумти, само свистене излиза, сякаш някой свири с тръба. Ама че безсъвестна твар!... Вмъкнал се в чуждото място, погубил напразно толкова комарови души и отгоре на всичко спи така сладко!

— Ей, чичо, къде си се вмъкнал? — закрещя Комар Комарович из цялата гора, но толкова силно, че дори и на него му стана страшно.

Рошавият Миша отвори едното си око — никой не се вижда, отвори другото око, едва забеляза, че лети комар над самия му нос.

— Какво искаш, приятелю? — изръмжа Миша и също започна да се сърди. „Но как така, тъкмо си се разположил да починеш и изведнъж някакъв си негодник пици.“

— Ей, отивай си с добро, чичо!...

Миша отвори двете си очи, погледна нахалника, духна с нос и съвсем се разсърди.

— Но какво искаш, негодна твар? — зарева той.

— Отивай си от нашето място, защото не обичам да се шегувам... Ще те изям заедно с кожата ти.

Смешно стана на мецан. Обърна се на другия си хълбок, закри муцуната си с лапа и веднага захърка.

2

Литна Комар Комарович назад към своите комари и затръби из цялото блато:

— Майсторски изплаших Рошавия Мишка... Друг път няма да дойде.

Зачудиха се комарите и запитаха:

— Е, ами сега къде е мецан?

— Не зная, братлета. Страшно се изплаши, като му казах, че ще го изям, ако не си отиде. Ами че аз не обичам да се шегувам и направо му казах: „Ще те изям“. Боя се да не е пукнал от страх, докато летях към вас... Е, какво, сам си е виновен!

Запищяха всички комари, забръмчаха и дълго спориха какво да сторят с глупавия мецан. Никога досега в блатото не е имало такъв

страшен шум. Пищяха, пищяха и решиха да изгонят мецан от блатото.

— Нека си върви в къщи, в гората, и там да спи. А блатото е наше. Ами че и нашите деди и бащи са живели в същото това блато.

Една благоразумна старица Комарица се опита да ги посъветва да оставят мецан на мира: нека си полежи, а като се наспи, сам ще си отиде; но всички така се нахвърлиха върху нея, че тя, бедната, едва успя да се скрие.

— Да вървим, братлета! — крещеше най-много от всички Комар Комарович. — Ние ще му покажем... Да!

Литнаха комарите след Комар Комарович. Летят и пицят, дори и на самите тях става страшно. Долетяха, гледат — мецан лежи и не мърда.

— Е, нали ви казах: умрял е бедният от страх — се хвалеше Комар Комарович. — Дори малко ми е мъчно, я поглеж какво здраво мечище.

— Но той спи, братлета — писна едно мъничко комарче, което беше приближило до самия мечешки нос и едва не беше всмукано там като през прозорче.

— Ах, безсрамнико! Ах, безсъвестнико! — запищяха всички комари наведнъж и вдигнаха ужасна врява. — Петстотин комара смачка, сто комара глътна, а сам спи, сякаш нищо не се е случило!...

А Рошавия Миша си спи и дори посвирква с нос.

— Той се преструва, че спи! — извика Комар Комарович и литна към мецан. — Ей сега ще му дам да се разбере... Ей, чичо, стига си се преструвал!

Че като върхлетя Комар Комарович, като заби дългото си жило право в черния мечешки нос, ей го Мишо, че подскочи. Цапна се с лапата си по носа, а Комар Комарович никакъв го няма.

— Е как, чичо, не ти ли се харесва? — пици Комар Комарович. — Махвай се, иначе ще стане по-лошо... Сега не съм само аз Комар Комарович — Дългия Хобот, а с мене долетяха и детенцето Комарище — Дълго Хоботище и по-малкият ми брат — Комарчето — Дългото Хоботче! Иди си, чичо!

— Няма да си ида! — закрещя мецан, като се наместваше на задните си лапи. — Всички ви ще смачкам!

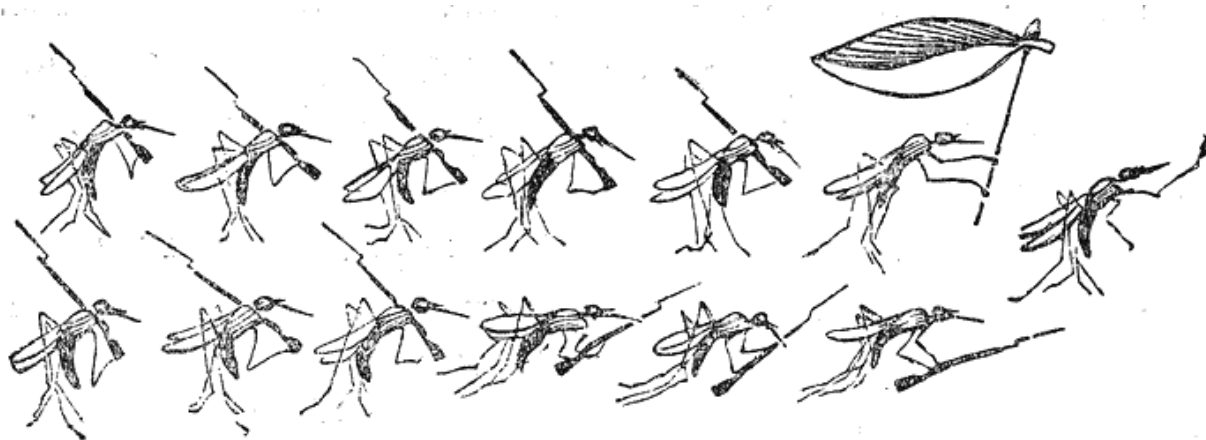
— Ох, чичо, напразно се хвалиш!

Отново литна Комар Комарович и се впи право в окото на мецан. Зарева мецан от болка, цапна се с лапата по муцуната, а в лапата пак нищо, само насмалко щеше да си извади окото с ноктите. А Комар Комарович се вие над самото мечешко ухо и пици:

— Ще те изям, чичо...

Миша съвсем се разсърди. Изтръгна цяла бреза заедно с корена и започна да удря с нея комарите. Напира ей тъй, с цялото си рамо... Би ги, би ги, дори се умори, а няма нито един убит комар — всичките се вият над него и пищят. Тогава Миша хвана един тежък камък и го запрати в комарите — пак няма полза.

— Ясно ли ти е, чичо? — пищи Комар Комарович. — А аз все пак ще те изям...

Много ли, малко ли се сражава Миша с комарите, ала шумът беше голям. Далече се чуваше мечешкият рев. Я колко дървета изкорени, колко камъни преобърна!... Все му се искаше да докачи първо Комар Комарович: ами че той се върти ей тук, над самото му ухо, а цапне ли се мецан с лапата — пак нищо, само цялата си муцуна изподраска и разкървави.

Най-сетне силите напуснаха Миша. Приклезна на задните си лапи, изсумтя и измисли нова хитрост — почна да се търкаля из тревата, за да смаже цялото комарско царство. Търкаля се, търкаля Миша, но нищо не излезе от това, само още повече се измори. Тогава мецан скри муцуната си в мъха, но така стана по-лошо. Комарите се впиха в мецановата опашка. Съвсем се озвери мецан.

— Чакайте, ще ви дам да разберете! — реवेशе той така че през пет въоръсти^[1] се чуваше. — Ще видите вие звезди посред пладне. Аз... аз... аз...

Отстъпиха комарите и чакат какво ще стане. А Миша се покатери на едно дърво като акробат, седна върху най-дебелия клон и зарева:

— Хайде де, елате ми сега насам... Ще счупя хоботите на всички!

Засмяха се комарите с тънки гласове и се хвърлиха върху мецан вече с цялата си войска. Пищят, въртят се, пълзят... Брани се, брани Миша, глътна случайно сто парчета от комаровата войска, закашля се, че като се откъсна от клона като чувал... Все пак стана, почеса натъртения си хълбок и рече:

— Е как, разбрахте ли? Видяхте ли колко ловко скачам от дървото?

Още по-тънко се засмяха комарите, а Комар Комарович току тръби:

— Аз ще те изям... Ще те изям... изям... изям!

Съвсем изнемогна мецан, остана без сили, а срам го е да остави блатото. Седи той на задните си лапи и само мига с очи.

Отърва го от бедата една жаба. Изскочи изпод един пън, клекна на задните си крачета и рече:

— Как ви се ще, Михайло Иванович, напразно да се безпокоите?! Не обръщайте внимание на тези нищо и никакви комарчета. Не си заслужава!

— Наистина не си заслужава! — зарадва се мецан. — Аз просто така... Нека само ми дойдат в бърлогата, тогава аз... аз...

Че като се обърна Миша, като хукна от блатото, а Комар Комарович — Дългия Хобот лети след него, лети и крещи:

— Ох, братлета, дръжте! Ще избяга мецан... Дръжте!

Събраха се всичките комари, посъветваха се и решиха:

— Не си струва труда! Нека си върви — нали блатото остана за нас!

^[1] *Вьорст* (верста) — руска мярка за дължина (около 1070 метра). ↑

ЛЕВ ТОЛСТОЙ СКОКЪТ

Един кораб след околотска обиколка се връщаше в родината. Времето беше тихо, всички хора бяха на палубата. Сред хората се въртеше една голяма маймуна и забавляваше всички. Тази маймуна се кривеше, скачаше, правеше смешни муцуни, подражаваше на хората и ясно беше — тя знаеше, че се забавляват с нея и поради това още повече се увличаше.

Тя подскочи до едно дванадесетгодишно момче, син на корабния капитан, дръпна шапката от главата му, сложи я на своята и пъргаво се покатери по мачтата. Всички се засмяха, а момчето остана без шапка и само не знаеше да се смее ли или да се сърди.

Маймуната седна на първия марс^[1] на мачтата, свали шапката и почна да я къса със зъби и лапи. Тя сякаш дразнеше момчето, сочеше го и му правеше муцуни. Момчето ѝ се закани и викна, но тя още по-жестоко късаше шапката. Матросите почнаха по-силно да се смеят, а момчето почервения, свали куртката си и се метна след маймуната по мачтата. За една минута то се покатери по въжето на първия марс; но маймуната още по-ловко и по-бързо от него в същата минута, когато то смяташе да хване шапката, се покачи още по-високо.

— Ти все пак няма да избягаш от мене! — извика момчето и се покатери по-нагоре.

Маймуната отново го подмами, изкачи се още по-високо, но момчето беше вече раздразнено и не отстъпваше. Така маймуната и момчето в една минута стигнаха до самия връх. На самия връх маймуната се протегна в цялата си дължина и като се вкопчи със задната си ръка за въжето, окачи шапката на края на последния марс, а сама се покатери на връх мачтата и оттам се кривеше, показваше зъбите си и се радваше. От мачтата до края на марса, където висеше шапката, имаше около метър и половина, тъй че беше възможно тя да се вземе, само ако ръцете се освободят от въжето и мачтата.

Но момчето беше силно раздразнено. То остави мачтата и стъпи върху марса.

На палубата всички гледаха и се смееха на това, което вършеха маймуната и капитанският син; но щом видяха, че той пусна въжето и стъпи върху марса, като полюляваше ръцете си, всички примряха от страх.

Достатъчно беше само да стъпи накриво — и щеше да се пребие като нищо върху палубата. Но и да не стъпеше накриво, а стигнеше до края на марса и вземеше шапката, мъчно щеше да бъде за него да се обърне и стигне назад до мачтата.

Всички мълчаливо го гледаха и чакаха какво ще стане.

Изведнъж сред хората някой ахна от страх.

Момчето се опомни от този вик, погледна надолу и се залюля.

В това време капитанът на кораба, бащата на момчето, излезе от каютата. Той носеше пушка, за да стреля чайки. Щом видя сина си на мачтата, мигом се прицели в него и извика:

— Във водата! Скачай веднага във водата! Ще те застрелям!

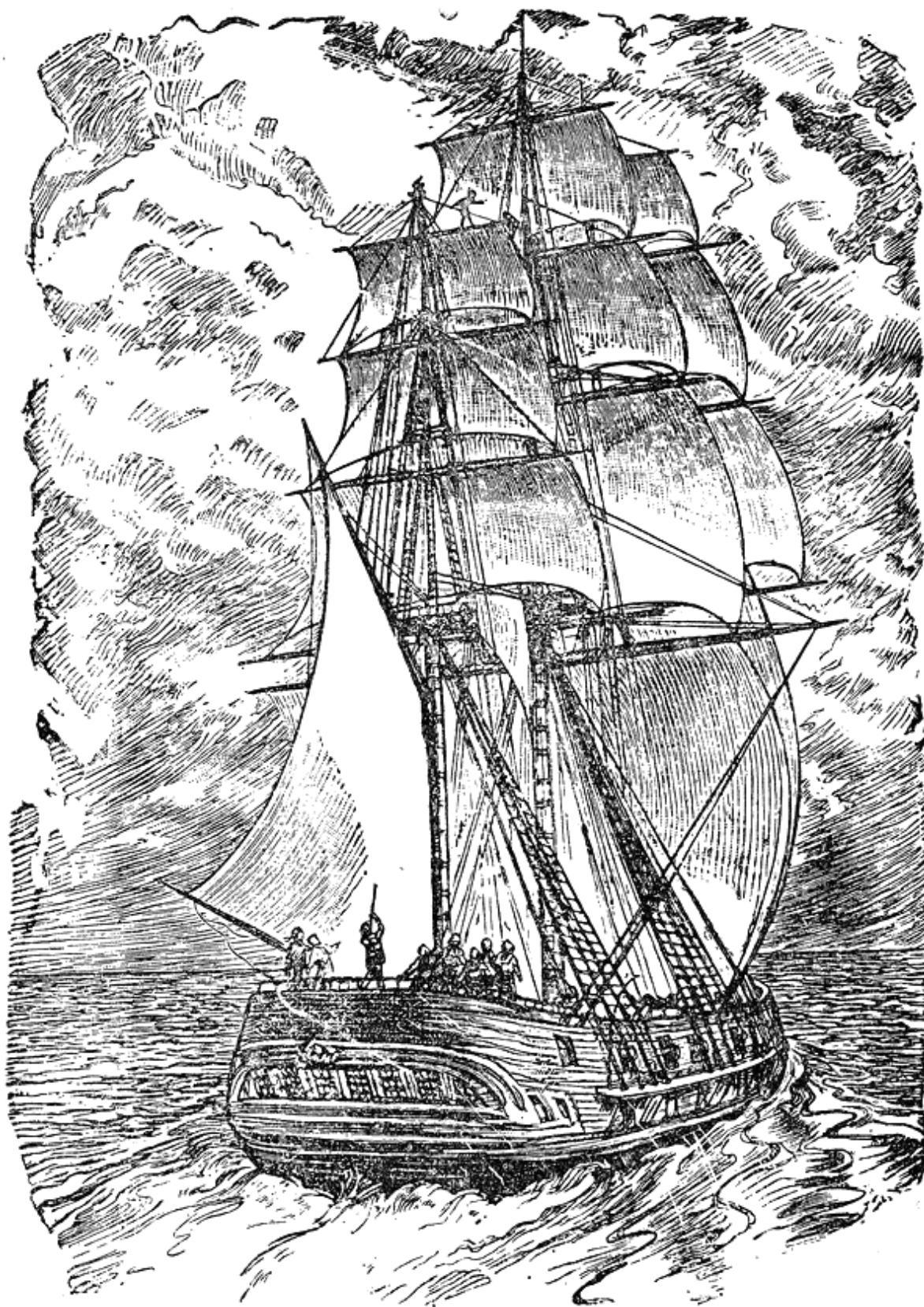
Момчето се люлееше, но не разбираше.

— Скачай или ще те застрелям!... Едно, две...

И щом бащата извика „три“ — момчето се залюля с глава надолу и скочи.

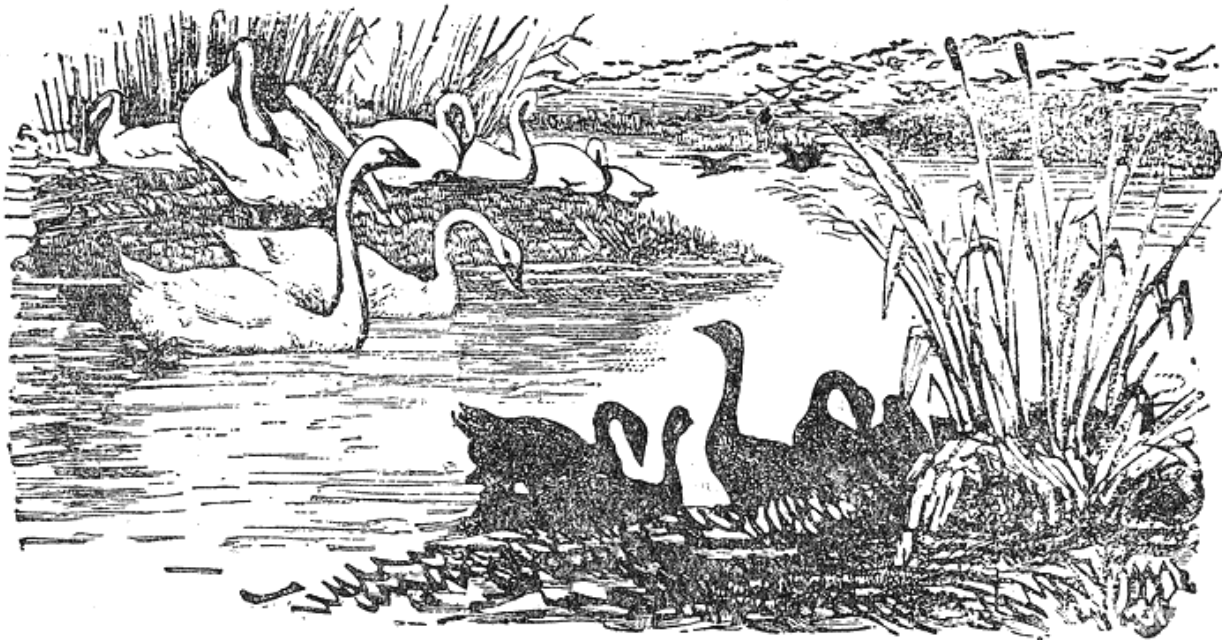
Като топовен снаряд плъосна тялото на момчето в морето и докато вълните го закрият, двадесетина храбри матроси вече скочиха от кораба в морето. След четиридесет секунди — те се сториха дълги на всички — тялото на момчето изплува. Хванаха го и изтеглиха на кораба. След няколко минути от устата и носа му потече вода и то почна да диша.

Когато капитанът видя това, той изведнъж извика, сякаш нещо го душеше, и избяга в каютата си, за да не види никой как плаче.

[1] *Марс* — напречно дърво върху мачтата. ↑

ДМИТРИЙ МАМИН-СИБИРЯК
СИВОШИЙКА

1

Първият есенен студ, от който пожълтя тревата, разтревожи силно всички птици. Всички започнаха да се готвят за далечен път и всички имаха такъв сериозен, загрижен вид. Да, не е лесно да се прелети пространство от няколко хиляди въоръсти^[1]... Колко бедни птици по пътя ще останат без сили, колко ще загинат от разни случайности — изобщо имаше за какво сериозно да се помисли.

Сериозните големи птици — лебедите, гъските и патиците — се готвеха за път с важен вид като съзнаваха цялата трудност на предстоящия подвиг, а най-много от всички шумяха, суетяха се и тичаха насам-нататък мъничките птички, като брегобегачите-пясъчници, листоногите-дъждосвирци, черногушите брегобегачи, горските водобегачи и пясъчните дъждосвирци. Те отдавна вече се събираха на малки ята и прехвъркваха от един бряг на друг по крайбрежните плитчини и блатата с такава бързина, сякаш някой беше хвърлил шепа грах. Мъничките птички имаха толкова много работа...

Гората се възправяше тъмна и мълчалива, защото главните певци отлетяха, без да дочакат студа.

— Закъде ли пък бърза този дребосък! — мърмореше старият Паток, който не обичаше да се безпокои. — Като му дойде времето, всички ще отлетим... Не разбирам какво има тук за безпокойство.

— Ти винаги си бил ленивец и затова ти е неприятно да гледаш чуждата шетня — обясни жена му, старата Патица.

— Аз ли съм бил ленивец? Ти просто си несправедлива към мене и нищо повече. Може би аз се грижа повече от всички, само че не показвам това. Каква полза да тичаш от зори до мрак по брега, да крещиш, да пречиш на другите, да дотягаш на всички.

Патицата изобщо не беше особено доволна от своя съпруг, а сега съвсем се разсърди:

— Я погледни другите, ленивецо! Ето нашите съседи, гъските и лебедите, да ти е драго да ги гледаш. Живеят си заедно. Струва ми се, че лебедът или гъсокът не изоставят гнездото си и винаги са пред

челядта. Да, да... А ти не искаш и да знаеш за децата. Мислиш само за себе си, как да натъпчеш гушата си. Ленивец, с една дума. Противно ми е дори да те гледам!

— Не мърмори, старо! Аз как не казвам нищо за твоя неприятен характер. Всеки си има недостатъци... Не съм виновен аз, че гъсокът е глупава птица и затова все се върти край рожбите си. Изобщо моето правило е — да не се бъркам в чуждите работи. Защо? Нека всеки живее, както си ще.

— Какъв баща си ти — нахвърли се Патицата върху мъжа си. — Бащите се грижат за децата си, а ти пет пари не даваш!

— Ти за Сивошийка ли говориш? Но какво мога да сторя аз, когато тя не може да лети? Аз не съм виновен...

Сивошийка те наричаха своята саката дъщеря, чието крило беше пречупено още през пролетта, когато Лиса се беше промъкнала до патешката челяд и грабнала патенцето. Старата Патица смело се хвърли върху врага и насила отърва патенцето, но едното крилце се оказа счупено.

— Страшно е дори да се помисли как ще оставим тук Сивошийка сама... — повтаряше Патицата през сълзи. — Всички ще отлетят, а тя ще остане сама-саменичка. Да, съвсем сама... Ние ще отлетим на юг, на топло, а тя, бедничката, ще мръзне тук... Ами че тя е наша дъщеря и аз така я обичам моята Сивошийка! Знаеш ли, старче, ще остана аз с нея да зимуваме тук заедно...

— А другите деца?

— Те са здрави, ще се справят и без мене.

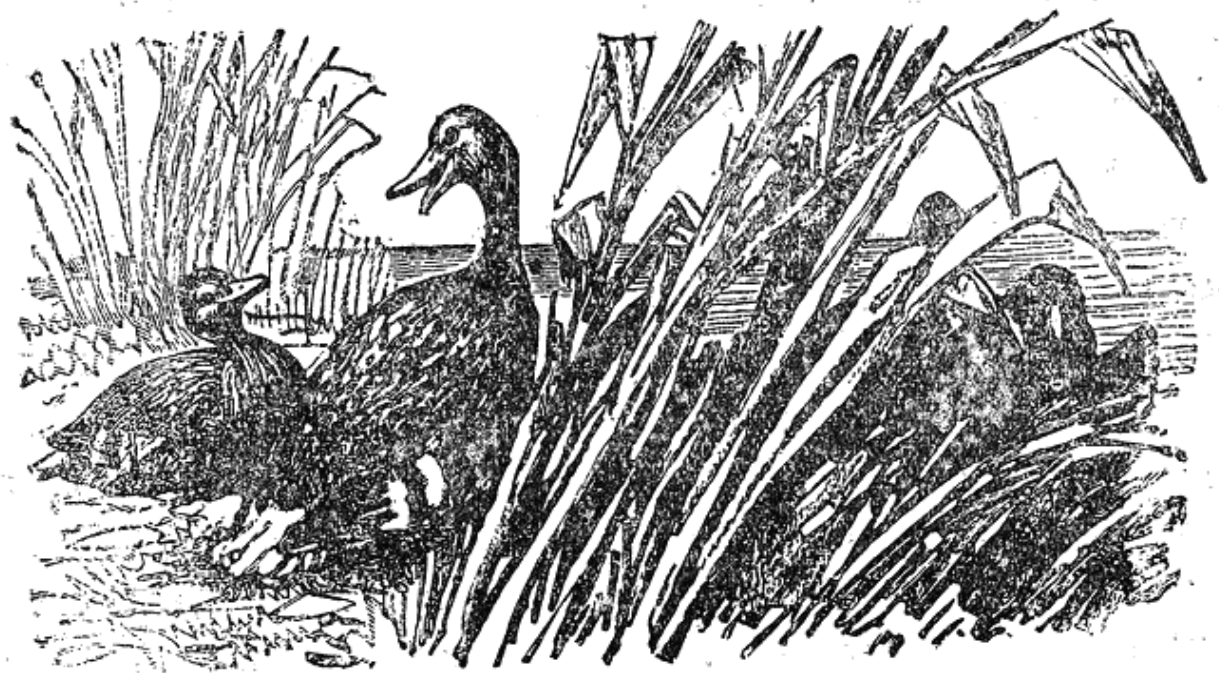
Патокът винаги се стараеше да промени разговора, когато ставаше дума за Сивошийка. Разбира се, той също я обичаше, но защо напразно да се тревожи? Е да, ще остане, ще замръзне — жалко, разбира се, а все пак нищо не можеш направи. Най-сетне трябва да се помисли и за другите деца. Жената вечно се вълнува, а трябва да гледа сериозно на нещата. Патокът в себе си съжаляваше своята жена, но не разбираше напълно нейната майчина мъка. В същност по-добре щеше да бъде, ако тогава Лиса съвсем беше изяла Сивошийка, нали тя и без това ще трябва да загине през зимата.

[1] *Вьорст* (верста) — руска мярка за дължина (около 1070 метра). ↑

Поради предстоящата раздяла старата Патица се отнасяше към сакатата си дъщеря с удвоена нежност. Тя, бедничката, още не знаеше какво е раздяла и самота и гледаше на приготовленията на другите за път с любопитството на новачка. Наистина понякога чувствуваше завист, че нейните братя и сестри така весело се готвят да отлетят, че те ще бъдат някъде там, далеко-далеко, където няма зима.

— Нали през пролетта ще се върнете? — питаше Сивошийка майка си.

— Да, да, ще се върнем, скъпа моя... И пак ще заживеем всички заедно.

За да утеши Сивошийка, която започваше да се замисля, майка ѝ разказа няколко също такива случаи, когато, патици оставали през зимата. Тя лично познавала две такива двойки.

— Все ще преживееш някак си, мила — успокояваше я старата Патица. — Отначало ще потъгуваш, а сетне ще свикнеш. Ако можехме

да те пренесем при топлия извор, който и през зимата не замръзва, щеше да бъде съвсем хубаво. Той не е далече оттука... Но защо да говорим напразно, и без това не можем да те пренесем там!

— Аз през всичкото време ще мисля за вас... — повтаряше бедната Сивошийка. — Все ще мисля: къде сте вие, какво правите, весело ли ви е?... И все едно че и аз ще бъда с вас.

Старата Патица трябваше да събере всичките си сили, за да не издаде своето отчаяние. Тя се стараеше да изглежда весела и плачеше тайничко от всички. Ах, колко ѝ беше мъчно за милата бедничка Сивошийка!... Другите си деца тя сега почти не забелязваше, не им обръщаше внимание и струваше ѝ се, че дори съвсем не ги обича.

А как бързо летеше времето!... Минали бяха цяла редица студени утрини, а от сланата пожълтяха брезичките и почервеняха трепетликите. Водата в реката потъмня, а самата река изглеждаше по-голяма, защото бреговете ѝ оголяха — крайбрежните храсти бързо губеха листата си. Студеният есенен вятър брулеше увяхващите листа и ги отелваше. Небето често се покриваше с тежки есенни облаци, които ронеха дребен есенен дъждец. Въобще хубавото беше малко и от много дни вече край тях се носеха ята прелетни птици... Първи потеглиха блатните птици, защото блатата започнаха вече да замръзват. Най-дълго от всички останаха речните птици.

Прелитането на жеравите причиняваше най-голяма мъка на Сивошийка, защото те крякаха така жално, сякаш я викаха със себе си. Сърцето ѝ още първия път се сви от някакво тайно предчувствие и тя дълго изпращаше с очи изчезващото в небето ято жерави.

„Колко трябва да им е хубаво!“ — си мислеше Сивошийка.

Лебедите, гъските и патиците също започваха да се готвят за отлитане. Отделните гнезда се събираха на големи ята. Старите и опитни птици учеха младите. Всяка сутрин тази младеж с весел крясък правеше големи разходки, за да заякчи крилете си за далечното прелитане. Умните водачи отначало обучаваха отделни групи, а сетне всички заедно. Колко крясък, младежко веселие и радост имаше!... Едничка Сивошийка не можеше да вземе участие в тези разходки и им се любуваше само отдалече. Какво да се прави, трябваше да се примири със съдбата си. Затова пък как плуваше, как се гуркаше! Водата беше всичко за нея.

— Трябва да тръгваме... време е! — говореха старците-водачи. — Какво чакаме тук!

А времето летеше, бързо летеше... Настъпи и съдбоносният ден. Цялото ято се събра в една жива купчина на реката. Това стана през едно ранно есенно утро, когато водата още беше покрита с гъста мъгла. В ятото на патиците се струпяха триста парчета. Чуваше се само крякането на главните водачи. Старата Патица не спа цяла нощ — тази беше последната нощ, която прекарваше със Сивошийка.

— Ти се навъртай ето около оня бряг, където изворът се стича в реката — съветваше тя. — Там водата не замръзва през цялата зима.

Сивошийка стоеше настрана от ятото като чужда. А и всички бяха така заети с общото отлитане, че никой не ѝ обръщаше внимание.

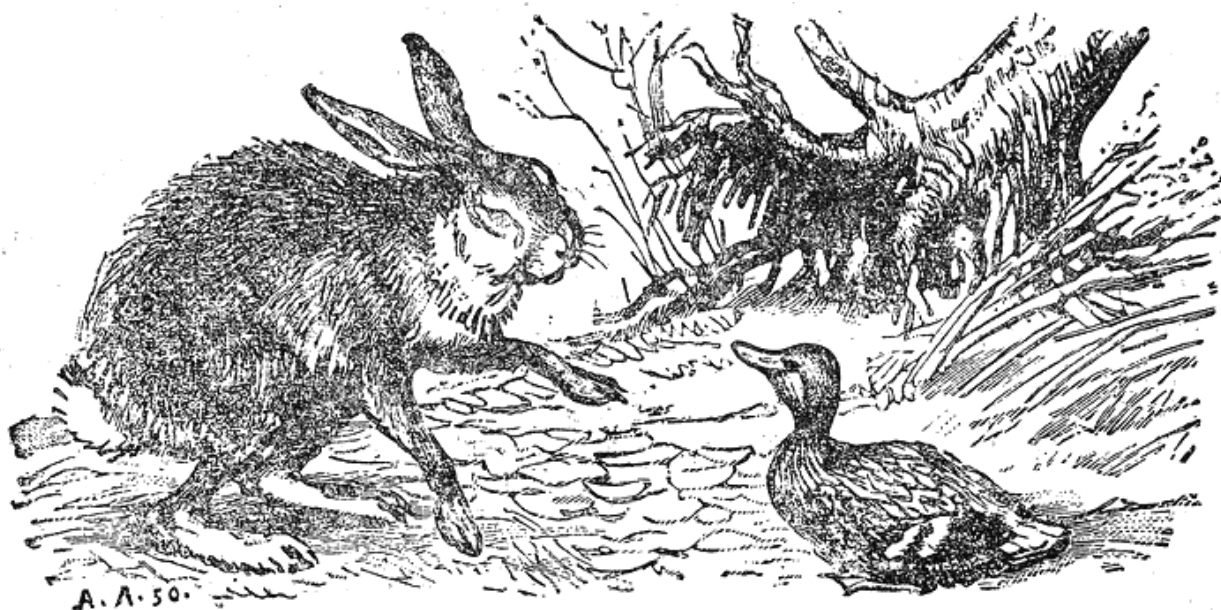
Сърцето на старата Патица се късаше от болка, като гледаше бедната Сивошийка. Няколко пъти тя реши на ума си, че ще остане: но как да останеш, когато има и други деца и трябва да летиш заедно с ятото?

— Хайде поемай! — високо изкомандува старият водач и ятото изведнъж се вдигна нагоре.

Сивошийка остана сама на реката и дълго изпращаше с очи ятото, което отлиташе. Отначало всички летяха в една жива купчина, а сетне се източиха в правилен триъгълник и се скриха.

„Нима съм съвсем сама? — си мислеше Сивошийка, като се обливаше в сълзи. — По-добре щеше да бъде, ако тогава Лиса ме беше изяла.“

Реката, на която остана Сивошийка, весело се плъзгаше сред планини, покрити с гъста гора. Мястото беше глухо и наоколо нямаше никакво жилище. Сутрин водата по бреговете започваше да замръзва, а през деня тънкият като стъкло лед се топеше.

„Нима цялата река ще замръзне?“ — си мислеше Сивошийка с ужас.

Мъчно ѝ беше сама и тя все мислеше за своите отлетели братя и сестри. Къде ли са сега? Благополучно ли са пристигнали? Спомнят ли си за нея? Имаше достатъчно време да помисли за всичко. Тя изпита и самотата. Реката беше пуста и животът се беше запазил само в гората, където подсвиркваха лещарки и подскачаха катерички и зайци.

Веднъж от скука Сивошийка се вмъкна в гората и страшно се изплаши, когато изпод храста стремително изскочи Заю.

— Ах, как ме изплаши, глупачке! — продума Заю, като се успокои малко. — Глътнах си езика. И защо се тикаш тук? Нали всички патици отдавна отлетяха?

— Аз не мога да летя: Лиса ми отхапа крилцето, когато бях още съвсем мъничка.

— До гуша ми дойде от тази Лиса! Няма по-лошо животно. Тя отдавна гледа да докопа и мене. Ти се пази от нея, особено когато реката се покрие с лед. Тя изведнъж ще те сграбчи.

Те се запознаха. Заю беше също така беззащитен като Сивошийка и спасяваше живота си с постоянно бягство.

— Ако имах криле като птиците, струва ми се, че не бих се страхувал от никого на света! Ти, макар че нямаш криле, все пак умееш да плуваш, а ако и това не помогне, ще вземеш и ще се гмурнеш във водата — казваше той. — А пък аз постоянно треперя от страх. Заобиколен съм с врагове. През лятото все можеш да се скриеш някъде, но през зимата всичко се вижда.

Скоро падна и първият сняг, а реката все още не се поддаваше на студа. Всичко, което замръзваше през нощта, водата го разбиваше. Борбата се водеше не на живот, а на смърт. Най-опасни бяха ясните звездни нощи, когато всичко затихваше и по реката нямаше вълни. Реката сякаш заспиваше и студът се стараеше да я окове с лед, както спи.

Така и стана.

Беше тиха-тиха звездна нощ. Тихо се възправяше тъмната гора на брега като стража от великани. Планините изглеждаха по-високи, както става през нощта. Високият месец заливаше всичко с трептящата си искряща светлина.

Бурливата през деня планинска река притихна и към нея тихо-тихо се промъкна студът, силно-силно прегърна гордата непокорна красавица и сякаш я покри с огледално стъкло.

Сивошийка беше в отчаяние, защото само средата на реката не замръзна, там се беше образувало широко незалежено пространство. Свободно място, където можеше да се плува, оставаше не повече от тридесет метра. Мъката на Сивошийка преля догоре, когато на брега се показа Лиса — същата оная Лиса, която счупи крилото ѝ.

— О, стара познайнице, здравей! — ласкаво проговори Лиса, като се спря на брега. — Отдавна не сме се виждали... Поздравявам те със зимата.

— Върви си, моля ти се, аз съвсем не искам да разговарям с тебе — отвърна Сивошийка.

— Значи тъй отвърщаш на моята любезност! Бива те, няма какво да се каже! Но впрочем за мене говорят много излишни неща. Сами направят нещо лошо, а сетне го стоварват на мене... Засега довиждане.

Когато Лиса се отдалечи, Заю, като накуцваше, се приближи и рече:

— Пази се, Сивошийке, тя пак ще дойде.

И Сивошийка също започна да се страхува, както се страхуваше Заю. Тя, бедната, дори не можеше да се наслаждава на чудесата, които ставаха около нея. Настъпи вече истинската зима. Земята беше покрита с белоснежен килим. Не остана нито едно тъмно петънце. Дори голите брези, елхите, върбите и рябините^[1] се премениха със скреж като със сребрист пух. А смърчовите бяха станали още по-важни.

Те се възправяха, засипани със сняг, сякаш бяха облекли скъпа топла шуба.

Да, наоколо беше чудно хубаво, а бедната Сивошийка знаеше само едно: че тази красота не беше за нея и трепереше само при мисълта, че нейното незаледено място аха-ха ще замръзне и тя няма да има къде да се дене.

Лиса наистина дойде след няколко дни, застана на брега и отново заговори:

— Домъчня ми за тебе, патенце... Излез насам, а ако не искаш, тогава сама ще дойда при тебе. Аз не съм горделива.

И Лиса започна внимателно да пълзи по леда към самото незамръзнало място. Сърцето на Сивошийка замря. Но Лиса не можа да се промъкне до самата вода, тъй като ледът беше още много тънък. Тя сложи глава върху предните си лапички, облиза се и продума:

— Колко си глупаво, патенце!... Излез на леда! Но впрочем довиждане! Бързам по работа.

Лиса започна да идва всеки ден да проверява не е ли замръзнала средата на реката. Настъпилите студове вършеха своята работа. От голямото незалежено пространство остана само един прозорец, голям около метър и половина. Ледът беше як и Лиса седаше на самия край. Бедната Сивошийка от страх се гмуркаше във водата, а Лиса седеше и злобно ѝ се надсмиваше:

— Нищо, гмуркай се ти, а пък аз все пак ще те изям... По-добре излез сама.

Заю виждаше от брега какво върши Лиса и се възмущаваше с цялото си заешко сърце:

— Ах, колко е безсъвестна тази Лиса! Колко е нещастна тази Сивошийка! Лиса ще я изяде...

[1] *Рябина* — северно дърво като калина, по-едро, с червени зърнести плодове на кичури. ↑

И Лиса навярно щеше да изяде Сивошийка, когато ледът покриеше и останалата дупка сред реката, но стана иначе. Заю видя всичко със собствените си заешки кривогледи очи. Това се случи една сутрин. Заю изскочи от леговището си да се понахрани и поиграе с другите зайци. Студът беше силен и зайците се топлеха, като удряха лапичка върху лапичка. Макар и студено, но все пак весело.

— Братлета, пазете се! — извика някой.

Наистина опасността беше под носа им. На края на гората стоеше едно прегърбено старче-ловец, който се беше промъкнал със ските съвсем тихо, и оглеждаше кой заек да гръмне.

— Ех, бабата ще има топъл кожух! — съобразяваше той, като избираше най-големия заек.

Той дори се прицели с пушката, но зайците го забелязаха и се втурнаха в гората като луди.

— Ах, хитреци! — разсърди се старчето. — Ще ви науча аз... Не разбират, глупавите, че бабата съвсем не може без кожух. Няма да мръзне я... А вие няма да измамите Акинтича, колкото и да бягате. Ами че Акинтич ще излезе по-хитър от вас... А бабата ето как поръчваше на Акинтича: „Внимавай, старче, да не се връщаш без кожух!“ А вие подскачате.

Старчето се втурна да търси зайците по следите, но зайците се пръснаха из гората като грах. Старчето здравата се измъчи, наруга хитрите зайци и поседна на брега на реката да си отдъхне.

— Ех, бабо, бабо, избяга нашата шуба! — си мислеше той на глас. — Чакай да почина, че ще тръгна да търся друга.

Седи старчето, тъгува и изведнъж гледа: Лиса пълзи по реката — ей я, пълзи също като котка.

— Хе-хе, ама че работа! — зарадва се старчето. — Ами че яката сама пълзи към бабиния кожух... Види се, доцяло й се да пийне вода, а може да е намислила и рибки да полови.

Лиса наистина допълзя до самата дупка, в която плуваше Сивошийка и полегна на леда.

Старческите очи виждаха лошо и не забелязаха зад Лиса патицата.

— Трябва така да я гръмна, че да не повредя яката — съобразяваше старецът, като се прицелваше в Лиса. — Иначе старата ще има да се кара, ако яката излезе с дупки. То всяко нещо си иска майстора, но без оръжие не можеш да убиеш и дървеница.

Старчето дълго се цели, като избираше място за бъдещата яка. Най-сетне се разнесе изстрел. През дима от изстрела ловецът видя, че нещо се преметна върху леда, и с всички сили се втурна към незаледената дупка. По пътя той два пъти падна, а когато дотърча до дупката, само разпери ръце: от яката нито следа, а в дупката плува само изплашената Сивошийка.

— Ама че работа! — ахна старчето, като разпери ръце. — За пръв път виждам как лисица се превръща на патица. Брей че хитро животно!

— Деденце, Лиса избяга — обясни Сивошийка.

— Избяга? Ето ти тебе, бабо, яка на кожуха!... Ами сега какво ще правя, а? Ей че грешка стана... А ти, глупавичке, защо плуваш тук?

— Аз, деденце, не можах да отлетя заедно с другите. Едното ми крилце е повредено.

— Ах, глупавичка, глупавичка! Ами че ти ще замръзнеш тук или Лиса ще те изяде! Да...

Старчето помисли-помисли, поклати глава и реши:

— А ние с тебе ето какво ще направим: аз ще те занеса на внучките. Ех че ще се зарадват! А през пролетта ти ще снесеш яйчица на бабата и ще отведиш патенца. Право ли казвам? Да, така си е, глупавке!

Старчето извади Сивошийка от дупката и я тури в пазвата си.

— А на бабата нищо няма да кажа — съобразяваше той, като тръгваше към къщи. — Нека нейният кожух заедно с яката се поразходят още в гората. Главното е — как ще се зарадват внучките!

Зайците видяха всичко това и весело се смееха. Нищо, бабата и без кожух няма да замръзне на печката.

ВСЕВОЛОД ГАРШИН

ЖАБАТА ПЪТЕШЕСТВЕНИЦА

Имало едно време една жаба-кекерица. Седяла си тя в блатото, ловяла комари и мушици, през пролетта високо квакала заедно със своите приятелки. И целия си живот щяла да прекара благополучно, разбира се, ако случайно не я изядял щъркелът. Но случило се едно произшествие.

Веднъж тя седяла върху клончето на един чепат дънер, който се подавал от водата, и се наслаждавала на топлия дребен дъждец.

„Ах, колко прекрасно и мокро е времето днес! — си мислила тя. — Каква наслада е да живееш на света!“

Дъждецът ромолял по нейното пъстричко лакирано гръбче; неговите капки се стичали по коремчето и крачетата ѝ и това било възхитително приятно, толкова приятно, че тя едва-едва не заквакала, но за щастие си спомнила, че било вече есен и че през есента жабите не

квакат — за това си има пролет. Ето защо тя замълчала и продължавала да се изнежва.

Изведнъж тънък, свирещ, прекъслечен звук се разнесе из въздуха. Има такава порода патици: когато летят, крилата им, като разсичат въздуха, сякаш пеят или по-добре казано, подсвиркват; фю-фю-фю се разнася из въздуха, когато високо над вас летят ято такива патици, а те самите дори не се виждат: толкова високо летят. Този път патиците, като описали огромен полукръг, се спуснали и кацнали тъкмо в блатото, където живеела жабата.

— Кря, кря! — казала една от тях. — Дълъг път ни чака, трябва да похапнем.

И жабата веднага се скрила. Макар и да знаела, че патиците няма да вземат да ядат нея, голямата и тлъста жаба, тя все пак, за всеки случай, се гмурнала под дънера. Но след като размислила, решила да подаде от водата своята глава с изпъкналите очи: много ѝ било интересно да узнае къде летят патиците.

— Кря, кря! — казала друга патица. — Става вече студено! По-скоро на юг! По-скоро на юг!

И всички патици почнали високо да кречат в знак на одобрение.

— Госпожи патици — се осмелила да каже жабата, — какво е това юг, накъдето летите? Моля, извинете за безпокойството.

И патиците заобиколили жабата. Отначало в тях се появило желание да я изядат, но всяка си помислила, че жабата е извънредно голяма и няма да мине през гърлото. Тогава всички започнали да крещат, като пляскали с криле:

— Хубаво е на юг! Сега там е топло! Там има такива славни топли блата! Какви червеи има там! Хубаво е на юг!

Те така крещели, че почти оглушили жабата. Тя с голям труд ги убедила да млъкнат и помолила една от тях, която ѝ се сторила потлъста и по-умна от всичките, да ѝ обясни какво нещо е юг. И когато тя ѝ разказала за юга, жабата изпаднала във възторг, но накрая все пак запитала, защото била предпазлива:

— А много ли мушици и комари има там?

— О! Цели облаци! — отвърнала патицата.

— Ква! — казала жабата и тутакси се обърнала да види няма ли там приятелки, които биха могли да я чуят и осъдят за квакането през

есента. Тя просто не могла да се сдържи да не квакне поне едничък път.
— Вземете ме със себе си!

— Това ме учудва! — възкликнала патицата. — Как ще те вземем? Ти нямаш криле.

— Кога ще отлетите? — запитала жабата.

— Скоро, скоро! — закряхали всички патици. — Кря, кря! Кря, кря! Тук е студено! На юг! На юг!

— Позволете ми да помисля само пет минути — казала жабата, — аз ей сега ще се върна, сигурно ще измисля нещо хубаво.

И тя цамбурнала от клончето, на което отново посегнала да се покачи, във водата, гмурнала се в тинята и съвсем се заровила в нея, за да не ѝ пречат страничните предмети да размишлява. Пет минути минали, патиците вече се готвели да летят, когато изведнъж от водата, до клончето, на което седяла жабата, се показала нейната муцуна и тази муцуна имала най-възторжено изражение, на каквото е способна само жабата.

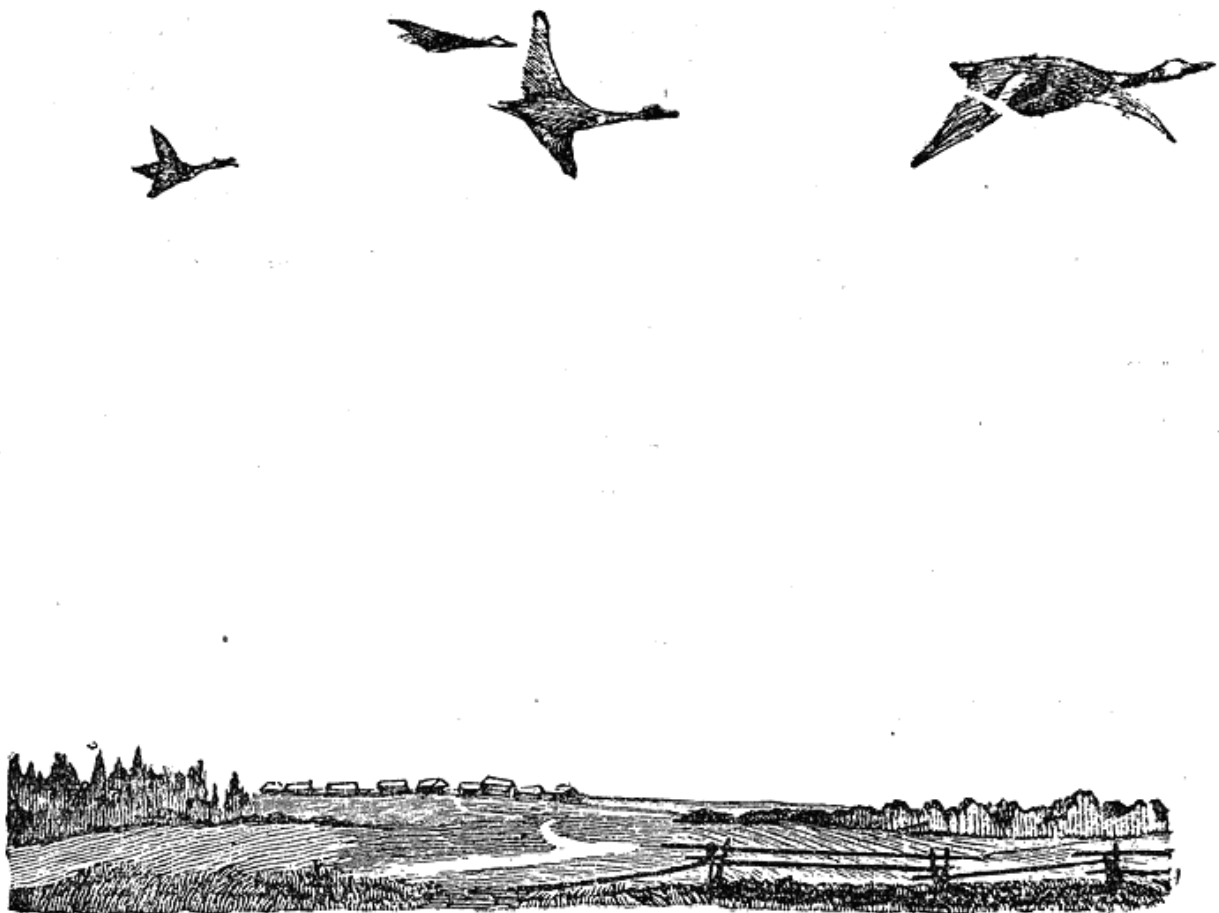
— Измислих! Намерих! — казала тя. — Нека две от вас вземат с човките си една пръчица, а аз ще се вкопча в нея по средата. Вие ще летите, а аз ще се нося. Трябва само вие да не крякате и аз да не квакам и всичко ще бъде отлично.

При все че да мълчиш и да мъкнеш макар и леката жаба три хиляди въоръсти^[1] не е бог знае какво удоволствие, но нейният ум докарал патиците в такъв възторг, че те единодушно се съгласили да я носят. Решили да се сменят на всеки два часа и тъй като патиците били, както се казва в задачата, толкова и още толкова, и на половина от толкова, и на четвъртина от толкова, а жабата била сама, то трябвало да я носят не особено често. Намерили хубава, яка пръчка, две патици я взели с човките си, жабата здравата я захапала по средата и цялото ято се издигнало във въздуха. На жабата се завил свят от страшната височина, на която я издигнали; освен това патиците летели неравно и дърпали пръчката; бедната жаба се клатела във въздуха като книжен паяк и с всички сили стискала челюстите си, за да не се откъсне и плъосне на земята... Но тя скоро свикнала със своето положение и дори започнала да се оглежда. Под нея бързо се носели полетата, ливадите, реките и планините, които впрочем й било много мъчно да разглежда, защото като висела на пръчката, тя гледала назад и малко нагоре, но все пак виждала това-онова и се радвала и гордеела.

„Ето как чудесно го намислих“ — мислела си тя.

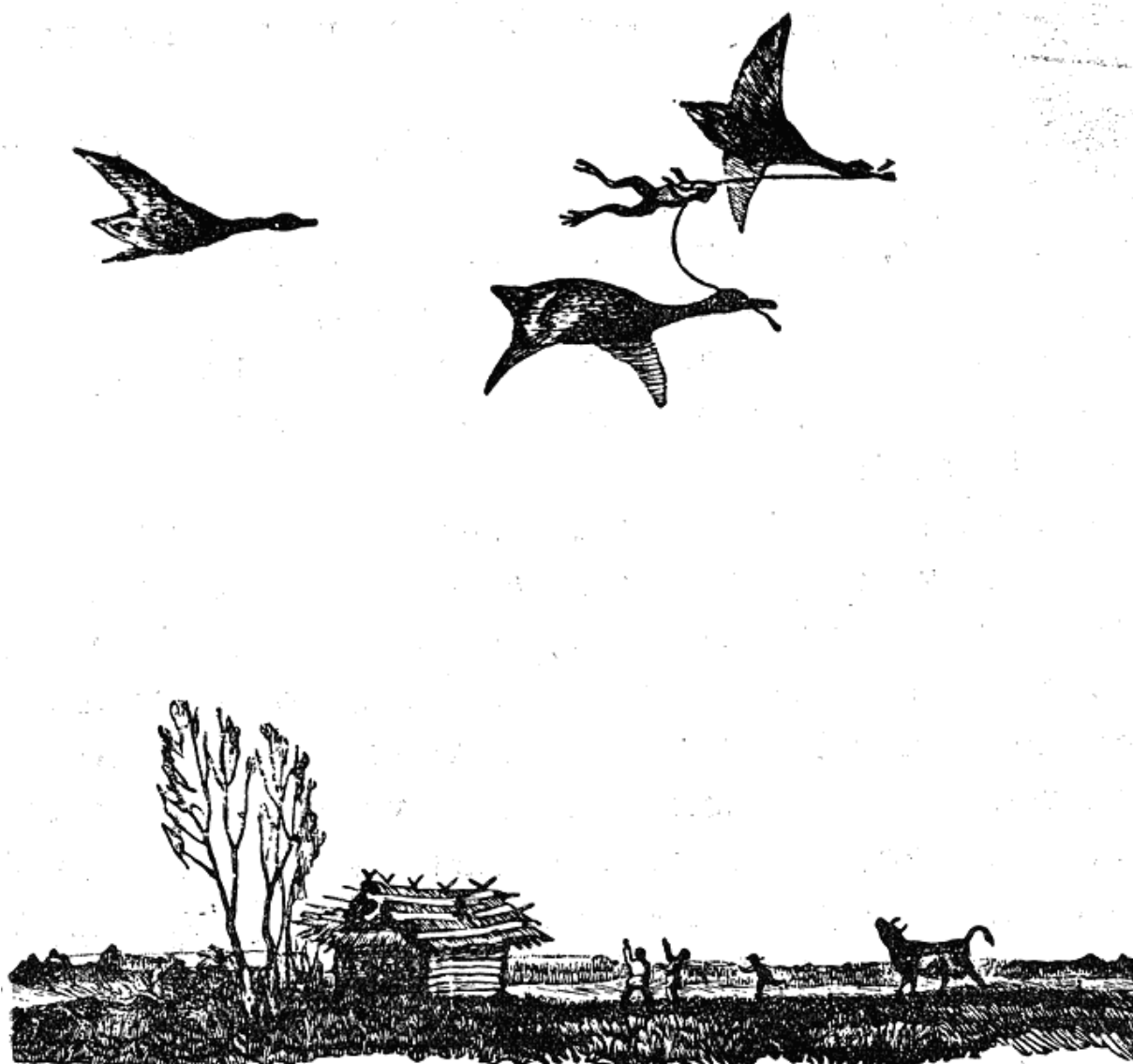
А патиците летели след предната двойка, която я носела, крещели и я хвалели.

— Удивително умна глава е нашата жаба — казвали те. — Дори между патиците ще се намерят малко като нея.

Тя едва се сдържала да не им благодари, но като си спомнила, че ако отвори уста, ще падне от страшна височина, още по-силно стиснала челюстите си и се решила да търпи. Тя се клатела така през целия ден; патиците, които я носели, се сменяли през време на летенето, като ловко подхващали пръчката; това било много страшно: неведнъж жабата едва не квакнала от страх, но трябвало да запази присъствие на духа и тя го запазила. Вечерта цялата дружина се спряла в някакво блато; призори патиците с жабата отново потеглили на път, но сега пътешественицата, за да вижда по-добре какво става по пътя, се вкопчила с гръбчето и главата напред и с коремчето назад. Патиците летели над пожънати ниви, над пожълтели гори и над села, пълни с житни купни; оттам долитал хорски говор и ударите на млатилките, с които очуквали ръжта. Хората гледали ятото патици и като забелязвали в него нещо странно, го сочели с ръце. И на жабата страшно се доцяло да лети по-близо до земята, да се покаже и послуша какво говорят за нея. При следната почивка тя рекла:

— Не е ли възможно да не летим толкова високо? От височината ми се завива свят и аз се боя да не падна, ако внезапно ми стане лошо.

И добрите патици й обещаха да летят по-ниско. На следния ден те летели толкова ниско, че чували гласовете.

— Гледайте, гледайте — викали децата в едно село, — патиците носят жаба!

Жабата чувала това и сърцето й подскачало.

— Гледайте, гледайте — викали в друго село възрастните. — Ама че чудо!

„Дали знаят, че аз измислих това, а не патиците“ — си помислила жабата.

— Гледайте, гледайте — викали в третото село, — какво чудо! И кой ли е измислил тази хитрина?

Сега вече жабата не се сдържала и като забравила всяка предпазливост, завикала с всички сили:

— Аз! Аз! Аз!

И с този вик тя полетяла с глава надолу към земята. Патиците високо закрещели; една от тях искала да подхване бедната спътница при летенето, но не успяла. Жабата, като потрепервала и с четирите си крачета, бързо падала към земята; но тъй като патиците летели много бързо, тя не паднала точно върху мястото, над което извикала и където имало твърд път, а много по-далече и това за нея било голямо щастие, защото цопнала в мръсния вир на край село.

Скоро тя изплувала от водата и веднага пак разпалено закрещяла с цялото си гърло:

— Аз! Аз измислих това!

Но около нея нямало никой. Изплашени от неочаквания плясък, всички местни жаби се изпокрили във водата. Когато започнали да се показват от нея, те с учудване гледали новачката.

И тя им разказала чудната история как цял живот мислила и най-сетне изнамерила нов, необикновен начин за пътуване с патици; как имала свои собствени патици, които я отнасяли, където ѝ се щяло; как била на прекрасния юг, където е толкова, толкова хубаво, където има такива прекрасни топли блатата и толкова много мушици и всякакви други насекоми за ядене.

— Наминах при вас да видя как живеете — рекла тя. — Ще остана при вас до пролетта, докато се върнат моите патици, които освободих.

Но патиците никога вече не се върнали. Те мислели, че жабата се е пребила на земята и много я съжалявали.

[1] *Вьорст* (верста) — руска мярка за дължина (около 1070 метра). ↑

ДМИТРИЙ МАМИН-СИБИРЯК

МЕЧЕТО

— Искате ли да вземете едно мече? — предложи ми моят
файтонджия Андрей.

— А къде е то?

— Тук, при съседите. Получили го подарък от познати ловци.
Такова едно славно мече, само на три недели. Забавно животно, с една
дума.

— Ами защо го дават съседите, щом е славно?

— Кой ги знае. Аз видях мечето: не по-голямо от ръкавица. И тъй
смешно се прескундя.

Аз живеех в Урал в един околийски град. Квартирата ми беше голяма. Защо да не взема мечето? В същност забавно животно. Нека поживее, а после ще видим какво ще го правим.

Речено-сторено. Андрей отиде при съседите и след половин час донесе едно мъничко мече, което наистина не беше по-голямо от ръкавицата му, с тази разлика, че тази жива ръкавица така забавно ходеше на четирите си крака и още по-забавно и мило кокореше сините си очички.

След мечето дойде цяла тълпа дечица, тъй че трябваше да затворим вратата. Като се озова сред стаята, мечето ни най-малко не се смути, а напротив, почувствува се много свободно, обиколи стените, подуши всичко, опита туй-онуй с черната си лапичка и както изглежда, намери, че всичко е в ред.

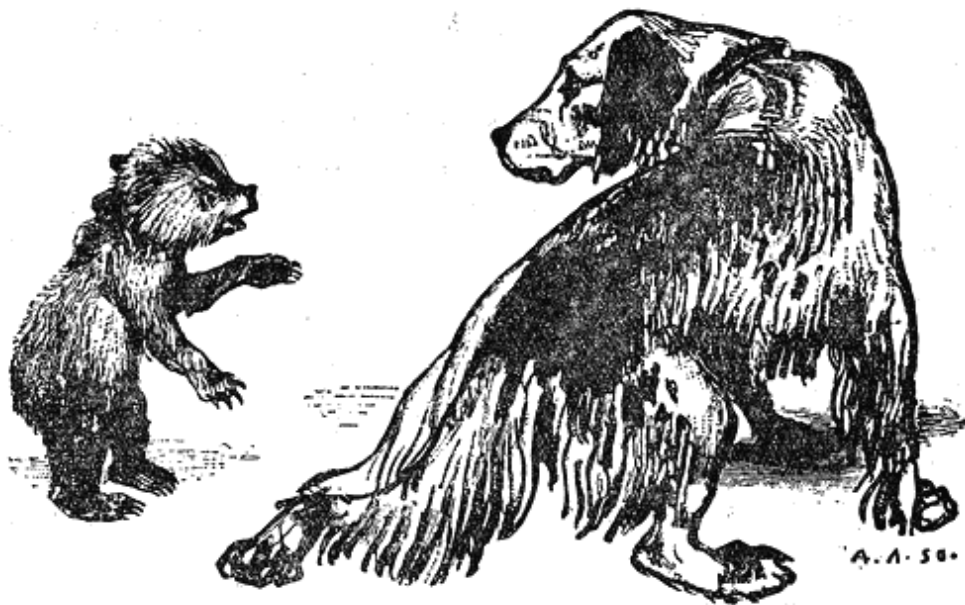
Моите гимназисти му домъкнаха мляко, кифли, сухари. Мечето приемаше всичко като нещо естествено и като седна в ъгъла на задните си лапи, се приготви да закуси. То вършеше всичко с необикновено комична важност.

— Мечо, искаш ли млекце?

— Мечо, ето сухарчета.

— Мечо!...

Докато се суетяхме така, в стаята незабелязано влезе моето ловно куче, стар червеникав сетер^[1]. Кучето веднага усети присъствието на някакво неизвестно животно, протегна се, наежи се и преди да успеем да се огледаме, то вече направи стойка над мъничкия гостенин. Трябваше да се види картината: мечето се мушна в ъгъла, приклепна на задните си лапички и гледаше с такива зли очички кучето, което бавно пристъпваше.

Кучето беше старо, опитно и затова не се хвърли изведнъж, а дълго, учудено гледа неканения гостенин с големите си очи — тези стаи то смяташе за свои, а сега изведнъж се вмъкнало неизвестно животно, седнало в ъгъла и го гледа, сякаш нищо не се е случило.

Видях как кучето започна да трепери от вълнение и се приготви да го хване. Ами ако се хвърли върху мъничкото мече! Ала случи се съвсем друго нещо, което никой не очакваше. Кучето ме погледна, сякаш искаше съгласието ми, и пристъпваше с бавни отмерени крачки. До мечето оставаше само някаква си половин крачка, но кучето не се решаваше да направи последната стъпка, а само още по-силно се протегна и дълбоко пое въздух: то искаше по кучешки навик отначало да подуши неизвестния враг.

Но тъкмо в този критически миг мъничкият гостенин замахна и изведнъж удари кучето с дясната си лапа право в муцуната. Навярно ударът беше много силен, защото кучето отскочи и заскимтя.

— Така, юначина мечо! — одобриха гимназистите. — Такова мъничко, а от нищо не се бои...

Кучето беше смутено и незабелязано се скри в кухнята.

Мечето преспокойно изяде млякото и кифлата, а после се покатери на коленете ми, сви се на кълбенце и замърка като коте.

— Ах, какво е мило! — повториха гимназистите в един глас. — Ще го оставим да живее при нас... То е такова мъничко и нищо не може да направи.

— Защо не, нека поживее — съгласих се аз, като се любувах на притихналото животинче.

И как да не му се любуваш! То така мило мъркаше, така доверчив облизваше ръцете ми с червения си език и свърши с това, че заспа на моите ръце като мъничко детенце.

Мечето се настани при мене и в продължение на целия ден забавляваше публиката — и големите, и малките. То така забавно се прескундяше, желаше да види всичко и навсякъде се навираще. Особено го занимаваха вратите. Ще се дотътри, ще пъкне лапата си и почва да отваря. Ако вратата не се отваряше, то започваше забавно да се сърди, ръмжеше и се залавяше да гризе дървото с острите си като бели пирончета зъби.

Поразяваше ме необикновената подвижност на тази мъничка търколанка и нейната сила. В продължение на този ден мечето обиколи окончателно цялата къща и както изглежда, не остана предмет, който да не разгледа, да не подуши и близне.

Настъпи нощта. Оставих мечето при себе си в стаята. То се сви на кълбенце върху килима и веднага заспа.

Като се убедих, че се е успокоило, изгасих лампата и също се приготвих да спя. Не мина четвърт час откак бях започнал да заспивам, в най-интересния момент сънят ми беше нарушен: мечето се беше приближило до вратата на трапезарията и упорито искаше да я отвори. Дръпнах го веднъж и го сложих на старото място. Не мина половин час и се повтори същата история. Трябваше да стана и за втори път да сложа упоритото животно. След половин час — същото...

Най-после това ми омръзна, пък и ми се спеше. Отворих вратата на кабинета и пуснах мечето в трапезарията. Всички външни врати и прозорци бяха затворени, следователно нямаше защо да се безпокоя.

Но и този път не успях да заспя. Мечето се вмъкна в бюфета и затрака с чиниите. Трябваше да стана и да го измъкна от бюфета, при което мечето ужасно се разсърди, заръмжа, започна да върти глава и се опитваше да ме ухапе по ръката. Хванах го за врата и го отнесох в гостната. Тази блъсканица започна да ми омръзва, при това на другия ден трябваше да стана рано. Впрочем аз скоро заспах, като забравих мъничкия гостенин.

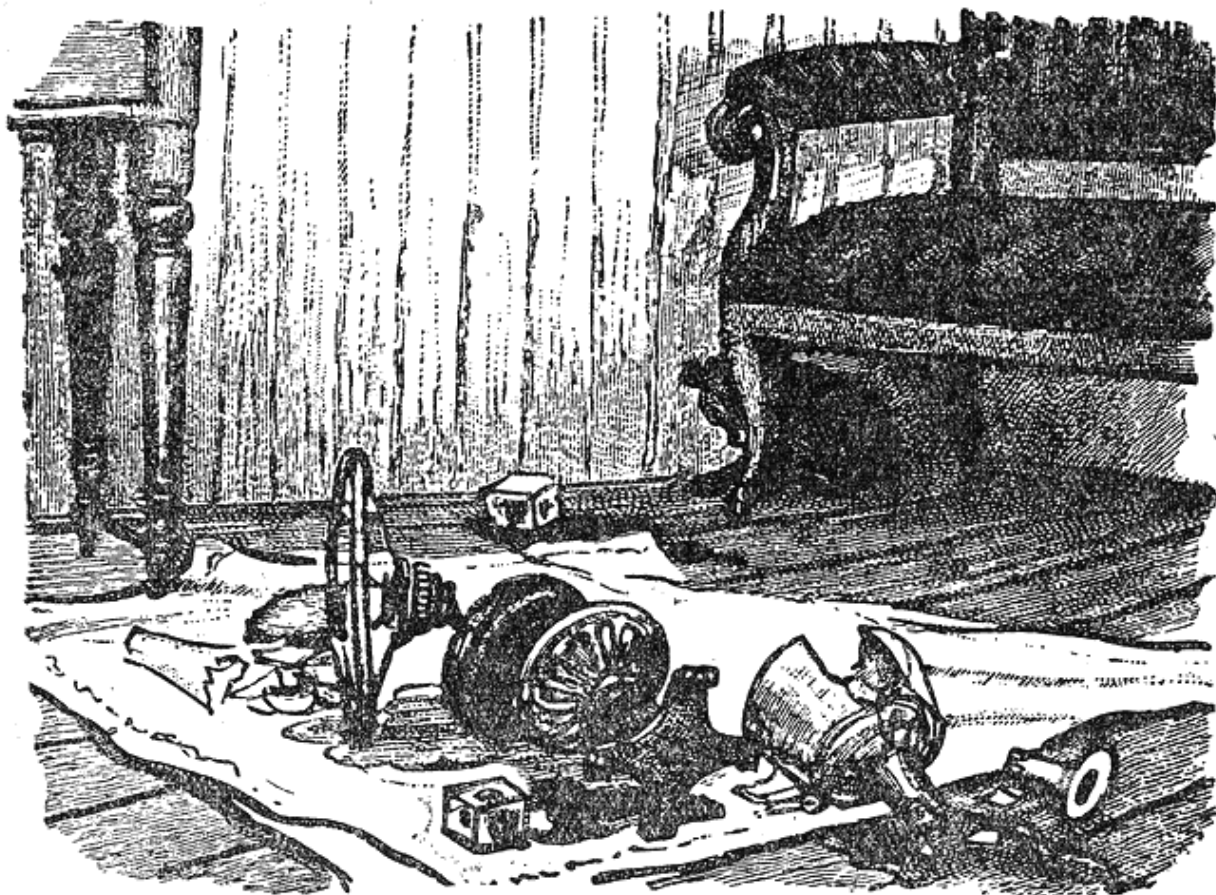
Мина може би около час, когато страшен шум в гостната ме накара да скоча. В първата минута не можех да съобразя какво се е случило и едва по-късно всичко ми стана ясно: мечето се беше свадило с кучето, което спеше на обикновеното си място в преддверието.

— Ама че зверище! — учудваше се файтонджията Андрей, като разтървяваше воюващите.

— Къде ще го турим сега? — мислех аз на глас. — То не ще остави никого да мигне цяла нощ.

— Ами че при гимназистите — посъветва Андрей. — Те даже много го уважават. Е, тогава нека спи при тях.

Мечето беше настанено в стаята на гимназистите, които много се зарадваха на мъничкия квартирант.

Беше вече два часа през нощта, когато цялата къща се успокои.

Много се радвах, че се избавих от неспокойния гостенин и можех да заспя. Но не мина и час, когато всички наскочаха от страшния шум в стаята на гимназистите. Там ставаше нещо невероятно... Като се завтекох в тази стая и запалих кибрит, всичко ми стана ясно.

Сред стаята имаше писмена маса, покрита с мушама. Мечето по крака на масата стигнало до мушамата, хванало я със зъби, опряло се с лапи в крака и започнало да дърпа с всички сили. Дърпало, дърпало, докато не издърпало цялата мушама, а заедно с нея — лампата, две мастилници, шише с вода и изобщо всичко, което беше сложено на масата. В резултат — счупена лампа, строшено шише, разляно на пода мастило, а виновникът на целия скандал се мушнал в най-отдалечения ъгъл: оттам светеха само очите му като две въгленчета.

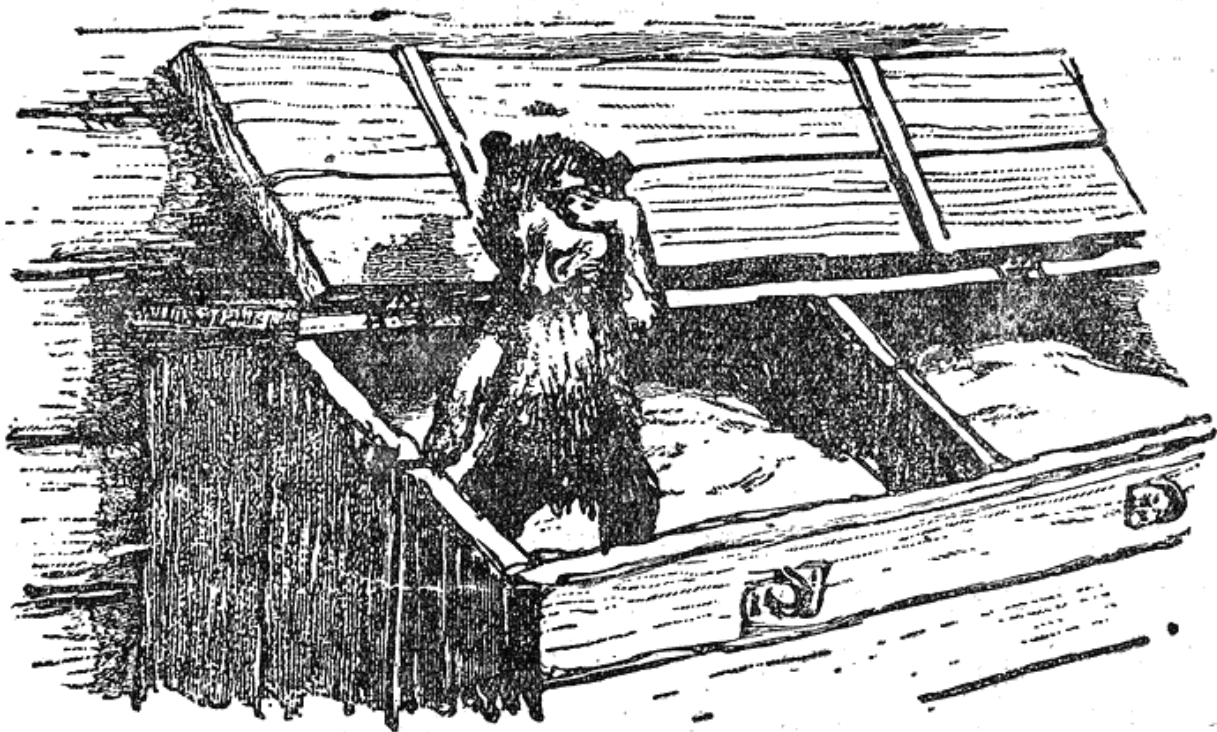
Опитаха се да го вземат, но той отчаяно се защищаваше и дори успя да ухапе един гимназист.

— Какво ще правим с този разбойник! — замолих се аз. — За всичко си виновен ти, Андрей.

— Но какво съм направил? — оправдаваше се файтонджията. — Аз само казах за мечето, а пък вие го прибрахте. И гимназистите дори много го одобряваха.

С една дума, мечето не ни остави да спим през цялата нощ.

Следния ден донесе нови изпитания. Беше през лятото, вратите оставаха отворени и то незабелязано се промъкнало в двора, където ужасно изплашило кравата. Свърши се с това, че мечето хвана едно пиленце и го удуши. Вдигна се цял бунт. Особено негодуваше готвачката, която съжаляваше пиленцето. Тя се нахвърли върху файтонджията и работата едва ли не стигна до бой.

Следната нощ, за да се избягнат недоразуменията, неспокойният гостенин беше затворен в килера, където имаше само един сандък с брашно. Но какво беше негодуванието на готвачката, когато на следното утро тя намерила мечето в сандъка: то беше отворило тежкото капаче и спеше най-спокойно право в брашното. Огорчената готвачка дори се разплака и започна да иска сметката си.

— Няма живот от това отвратително животно — обясняваше тя. — Сега не можеш да се приближиш до кревата, пиленцата трябва да затварям... брашното да хвърля. Не, моля за сметката.

Право да си кажа — аз много съжалявах, че взех мечето и много се зарадвах, когато се намери един познат, който го взе.

— Моля ви се, какво мило животно! — възхищаваше се той. — Децата ще се радват. За тях това е истински празник. Наистина, колко е мило!

— Да, мило... — съгласявах се аз.

Всички си отдъхнахме, когато най-сетне се избавихме от това мило животно и когато в цялата къща се възстанови старият ред.

Но щастieto ни не трая дълго, защото моят познат върна мечето още на другия ден. Милото животно беше извършило на новото място още по-големи поразии, отколкото при мене. Вмъкнало се в екипажа^[2], в който бил впрегнат млад кон, и заръмжало. Конят, разбира се, се втурнал презглава и строшил екипажа. Опитяхме се да върнем мечето на първото място, откъдето го беше донесъл файтонджията ми, но там решително отказаха да го приемат.

— Но какво ще правим с него? — ударих на молба аз, като се обръщах към файтонджията. — Готов съм дори да платя само да се отърва.

За наше щастие намери се някакъв ловец, който го взе с удоволствие.

[1] *Сетер* — порода ловджийско куче. ↑

[2] *Екипаж* — лек файтон. ↑

АЛЕКСЕЙ ТОЛСТОЙ

ЖЪЛТУРКО

Жълтурко седеше върху тревното стръкче на припек, в ъгъла между външния вход и стената на къщата, и с ужас гледаше Никита, който се приближаваше.

Главата на Жълтурко беше отметната върху гърба, човката с ивица, жълта по цялата дължина, седеше върху дебелата гуша. Жълтурко цял се накокошини и прибра краката си под корема. Никита се наведе към него, той отвори уста, за да изплаши момчето. Никита го сложи между дланите си. Той беше още сивичък скорец — навярно се беше опитал да излети от гнездото, но неопитните криле не издържали, той паднал и се мушнал в ъгъла върху притиснатите към земята листа на глухарчето.

Сърцето на Жълтурко отчаяно тупаше. „Преди да ахнеш — си мислеше той, — веднага ще те налапат.“ Той самият добре знаеше как трябва да се лапат червеи, мухи и гъсеници.

Момчето го поднесе към устата си. Жълтурко затвори с ципицата черните си очи, сърцето му почна да подскача под перата. Но Никита само подърна върху главата му и го отнесе в къщи: значи беше сит и е решил да изяде Жълтурко малко по-късно.

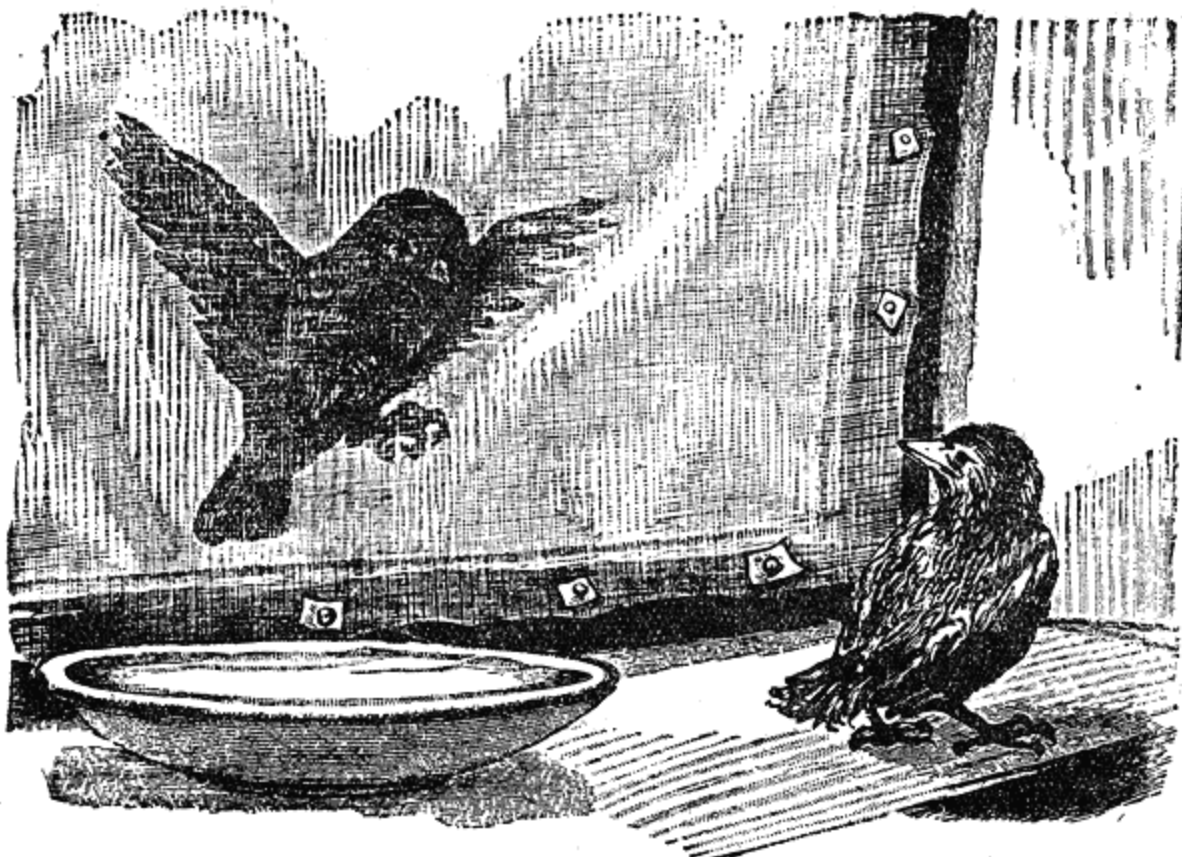
Александра Леонтевна, като видя скореца, го взе също така, както и Никита в дланите си и подърна върху главичката му.

— Още е съвсем мъничък, бедничкият — рече тя, — какъв е жълтоуст, Жълтурко.

Сложиха скореца върху дъската на прозореца, който беше разтворен към градината и замрежен с тюл. Откъм стаята също замрежиха прозореца до половината с тюл. Жълтурко веднага се мушна в ъгъла, като се стараеше да покаже, че няма да продаде евтино живота си.

Вън зад белия димец на тюла шумоляха листата, биеха се върху храста презрените врабчета-разбойници, оскърбителите. От другата страна, също зад тюла, гледаше Никита; очите му бяха големи, подвижни, загадъчни, пленителни. „Пропаднах, пропаднах“ — си мислеше Жълтурко.

Ала Никита не го изяде и до вечерта, само пусна зад тюла мухи и червеи, „Охранват ме — си мислеше Жълтурко и гледаше накриво червения безок червей, той като змия се виеше пред самата му човка. — Няма да го ям, червеят не е истински, измама.“

Слънцето се спусна зад листата. Сива приспивна светлина затваряше очите. Жълтурко все по-силно се вкопчваше с ноктичките в дъската на прозореца. Ето че очите му не виждат вече нищо. Замлъкват птиците в градината. Приспивно сладко мирише на влага и трева. Все по-дълбоко потъва главата му в перушината. Като се накокошини сърдито — за всеки случай, — Жълтурко се полюшна малко напред, сетне върху опашката си и заспа.

Събудиха го врабчетата — те се държаха неприлично, биеха се върху люляковите клонки. В сивкавата светлина висеха мокри листа. Сладко, весело, с потракване засвири надалеч скорец. „Сили нямам, яде ми се, дори ми се повръща“ — си помисли Жълтурко и видя червея, вмъкнал се до половина в цепнатинката на прозоречната дъска, подскочи до него, клъвна го за опашката, измъкна го и го погълна: „Добре, червеят беше вкусен“.

Светлината ставаше по-синя. Запахна птиците. И ето че през листата върху Жълтурко падна топъл, ярък, слънчев лъч. „Още ще

поживеем“ — си помисли Жълтурко и като подскочи, клъвна една муха и я погълна.

В това време загърмяха крачки, приближи се Никита и пъхна през тюла огромната си ръка: като разтвори пръстите си, изсипа върху дъската мухи и червеи. Жълтурко ужасен се мушна в ъгъла, разпери криле, гледаше ръката, но тя увисна над главата му и се прибра зад тюла и странните лакоми, преливащи се очи отново загледаха Жълтурко.

Когато Никита си отиде, Жълтурко се опомни и започна да мисли: „Значи не ме изяде, а можеше. Значи той не яде птици. Е, тогава няма от какво да се страхувам.“

Жълтурко се наяде до насита, почисти перата си с човчицата, поскача по дължината на дъската. Като гледаше врабчетата, забеляза едно старо с оскубано теме и започна да го дразни, да върти глава, да подсвирква: фюют, чилик-чилики, фюют. Врабчето се разсърди, наежи се, с разтворена човка се хвърли върху Жълтурко и се вмъкна в тюла. „Изпати ли си? Така ти се пада“ — си помисли Жълтурко и като се полюляваше, тръгна по дъската на прозореца.

Сетне Никита отново се появи, пхна ръката си, този път празна, и доста я доближи. Жълтурко подскочи, с всички сили го клъвна по палеца, отскочи и се приготви за бой. Но Никита само отвори уста и извика: ха-ха-ха!

Така мина денят, нямаше от какво да се страхува, храната добра, но скучничко. Жълтурко едва дочака полумрака и тази нощ с удоволствие се наспа.

Сутринта, като се нахрани, започна да оглежда как да се измъкне иззад тюла. Обиколи цялото прозорче, но никъде нямаше пукнатинка.

Тогава скочи при чинийката и започна да пие — събираше вода в човчицата си, отмяташе главичката си назад и гълташе, — по гърлото се плъзгаше топчица.

Денят беше дълъг. Никита носеше червеи и чистеше прозоречната дъска с гъше перо. Сетне плешивото врабче намисли да се сбие с враната и тя така го чукна, че то като камъче се гмурна в листата и гледаше оттам настръхнало.

Под самия прозорец долетя за нещо сврака, врякаше, суетеше се, тръскаше опашката си и нищо свястно не направи.

Дълго нежно пееше червеношийката за горещата слънчева светлина, за детелините; Жълтурко дори се натъжи, а в гърленцето му нещо просто клокочеше, искаше му се да запее, но къде — на прозорчето ли, зад мрежицата!...

Отново обиколи прозоречната дъска и видя едно ужасно животно: то вървеше, промъкваше се крадешком с меките си къси лапи, пълзеше по корем върху пода. Главата му беше кръгла, с редки щръкнали мустаци, а в зелените очи и тесните зеници гореше дяволска злоба. Жълтурко дори прилекна, не се движеше.

Котаракът Василий Василевич меко подскочи, вкопчи се с дългите си нокти в края на прозоречната дъска, гледаше през тюла Жълтурко и отвори уста... Господи! В устата му се жълтееха големи зъби, по-дълги от Жълтурковата човка... Котаракът удари с късата си лапа, разкъса тюла... Сърцето на Жълтурко се преобърна, крилата му клюмнаха... Но в това време — съвсем навреме — се появи Никита, хвана котарака за подвижната кожа и го хвърли към вратата. Василий Василевич обидено измяука и избяга, като влачеше опашката си.

„Няма по-силно животно от Никита“ — мислеше след този случай Жълтурко. И когато Никита отново се приближи, той се остави да го поглади по главичката, макар че от страх все пак седна на опашката си.

Свърши се и този ден. Сутринта съвсем веселият Жълтурко пак тръгна да разглежда помещението и тутакси видя дупката на мястото, където котаракът скъса тюла с ноктите си. Жълтурко пъкна главата си там, огледа се, измъкна се навън, скочи в подвижния лек въздух и като ситно-ситно пърперкаше с крилцата, полетя над самия под.

При вратата той се издигна и във втората стая видя четирима души около една кръгла маса. Те ядяха — вземаха с ръце големи парчета и ги слагаха в устата си. И четиримата обърнаха главите си и без да се движат, гледаха Жълтурко. Той разбра, че трябва да се спре във въздуха и да завие назад, но не можа да направи този труден завой по време на самия полет, падна, както летеше, преобърна се и кацна върху масата между купата със сладкото и захарницата... И мигом видя пред себе си Никита. Тогава, без да му мисли, Жълтурко скочи върху купата, а от нея — върху рамото на Никита и кацна, накокошини се, дори покри очите си наполовина с ципичката.

Като се насяда върху рамото на Никита, Жълтурко хвъркна под тавана, хвана една муха, поседя върху фикуса в ъгъла, повъртя се под полюлея ѝ щом огладня, литна към своя прозорец, където имаше приготвени за него пресни червейчета.

Надвечер Никита постави върху дъската на прозореца дървена къщичка със стълбичка и площадка, с вратичка и две прозорчета. На Жълтурко се хареса, дето вътре в къщичката беше тъмно, скочи там, повъртя се и заспа.

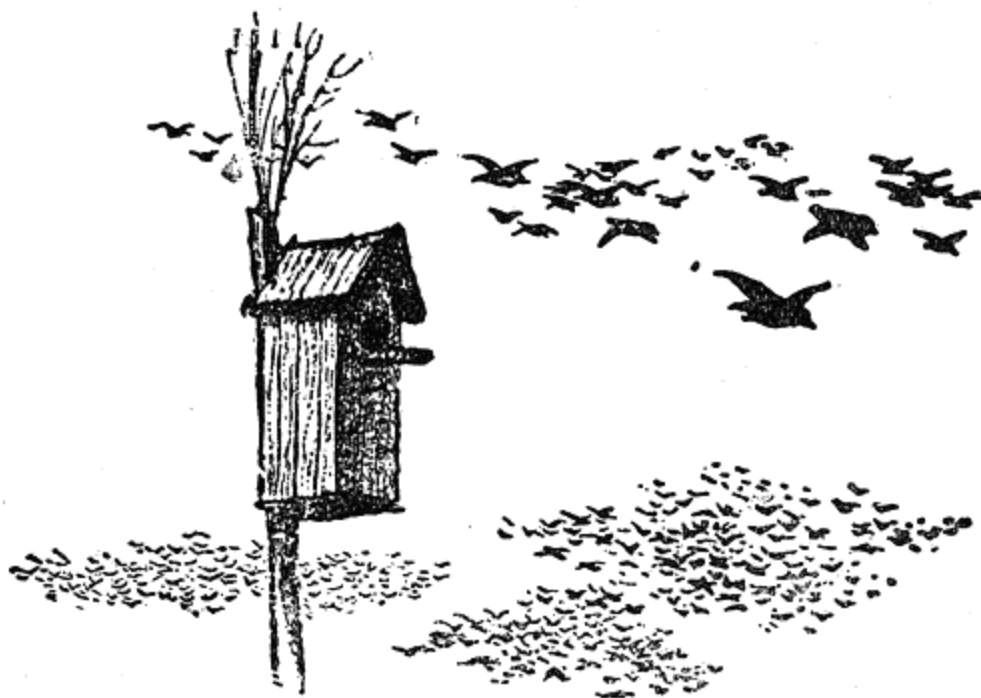
А през същата нощ, в килера, котаракът Василий Василевич, заключен поради опит за убийство и грабеж, ревеше с прегракнало

мяукане и не искаше дори да лови мишки, седеше до вратата и мяукаше така, че и на самия него беше неприятно.

Така в къщата освен котарака и таралежа заживя трета жива душа — Жълтурко. Той беше много самостоятелен, умен и предприемчив. Харесваше му да слуша как разговарят хората и когато те седяха на масата, той се вслушваше, като навеждаше главичката си, изговаряше с напевен гласец: „Саша“ — и се покланяше. Александра Леонтьевна уверяваше, че той се покланя именно на нея. Като виждаше Жълтурко, майка ми винаги му казваше: „Здравей, здравей, птичин сивчо, енергичен и пъргав“. Жълтурко тутакси скачаше върху шлейфа^[1] на мамината рокля и се взеше след нея много доволен.

Така преживя той до есента, порасна, покри се с черни пера, които се преливаха като гарваново крило, научи се хубаво да говори руски, почти през целия ден живееше в градината, но в полумрак неизменно се връщаше в своята къща на прозореца.

През август го подмавиха диви скорци в ято, обучиха го да лети и когато в градината почнаха да капят листата, Жълтурко с пукването на зората отлетя с прелетните птици отвъд морето, в Африка.

[1] Шлейф — дълга пола на женска рокля, която се влачи отзад. ↑

НИКОЛАЙ ГАРИН ТЪОМЯ И ЖУЧКА

Тъома си спомни, че през целия ден не беше виждал своята Жучка. Жучка никога никъде не се отлъчваше.

На Тъома изведнъж минаха през ум тайнствените недоброжелателни намеци на Акима, който не обичаше Жучка, защото измъкваше провизиите му. Подозрение се вмъкна в душата му.

Къде може да е отишла Жучка?

Той ясно си представи Жучка, тихата безобидна Жучка, и мисълта, че можеха да я убият, изпълни сърцето му с такава мъка, че той не издържа, отвори прозореца и започна да вика с всички сили:

— Жучка! Жучка! Тук, тук, тук! Тц-тц! Фиу, фиу, фиу!

В стаята нахлу шумът на дъжда и чист влажен въздух.

Жучка не отвърщаше.

Мисълта, че вече няма да види своята къдрава Жучка, че няма да види вече как тя при появяването му тъжно ще скимти и пълзи по корем към него, че може би вече я няма на света, изпълваше душата му с отчаяние и той мъчително продължаваше да вика:

— Жучка! Жучка!

Гласът му трепереше и вибрираше, звучеше тъй нежно и трогателно, че Жучка трябваше да се обади.

Но отговор нямаше.

Тьома се спусна по стълбата, която водеше за кухнята, предпазливо се промъкна край вратата, стигна по тесния коридор до изхода, постоя известно време в колебание и избяга на двора.

Като разгледа черния двор, той надникна във всички любими улички на Жучка, но Жучка никъде я нямаше.

* * *

Нощ. Тьома спи нервно и възбудено.

Мътната светлина на нощната лампичка слабо осветява четирите детски креватчета и петия — големия, на който сега седи бавачката само по риза, с разпусната коса, седи и сънливо люлее мъничката Аня.

— Бавачке, къде е Жучка? — пита Тьома.

— Ех — отвърща бавачката, — някой ирод е хвърлил Жучка в стария кладенец. — И след като помълча, добави: — Поне да беше я убил по-рано, а то така, жива... Казват, че цял ден квичала, миличката.

Тьома ясно си представи стария изоставен кладенец в ъгъла на градината, отдавна превърнат в място за всякакви нечистотии, представи си плъзгавото разводнено дъно, което те с Йошка понякога обичаха да осветяват, като хвърляха там запалена хартия.

— Кой я хвърлил? — пита Тьома.

— Ами че кой? Нима ще каже!

Тьома с ужас се вслушва в думите на бавачката. Цял рояк мисли нахлуват в главата му, хрумват му сума планове как да спаси Жучка, той минава от един невероятен проект към друг и сам не забелязва как отново заспива. Събужда се пак от някакъв тласък сред прекъснатия

сън, в който все изтегляше Жучка с някаква си дълга примка. Но Жучка все се откъсваше от нея, докато той не реши сам да се спусне при своето кученце. Тьома съвсем ясно помни как превърза въжето за стълба и като се държеше за това въже, започна внимателно да се спуща надолу по дървения строеж на кладенеца; беше стигнал вече до половината, когато краката му изведнъж се подхлъзнаха и той презглава полетя към дъното на вонящия кладенец. Тьома се събуди от това падане и отново потрепера, като си спомни за впечатлението от падането.

Сънят с поразителна яснота стоеше пред него. През капациите слабо проблясваше зората, която се пробуждаше.

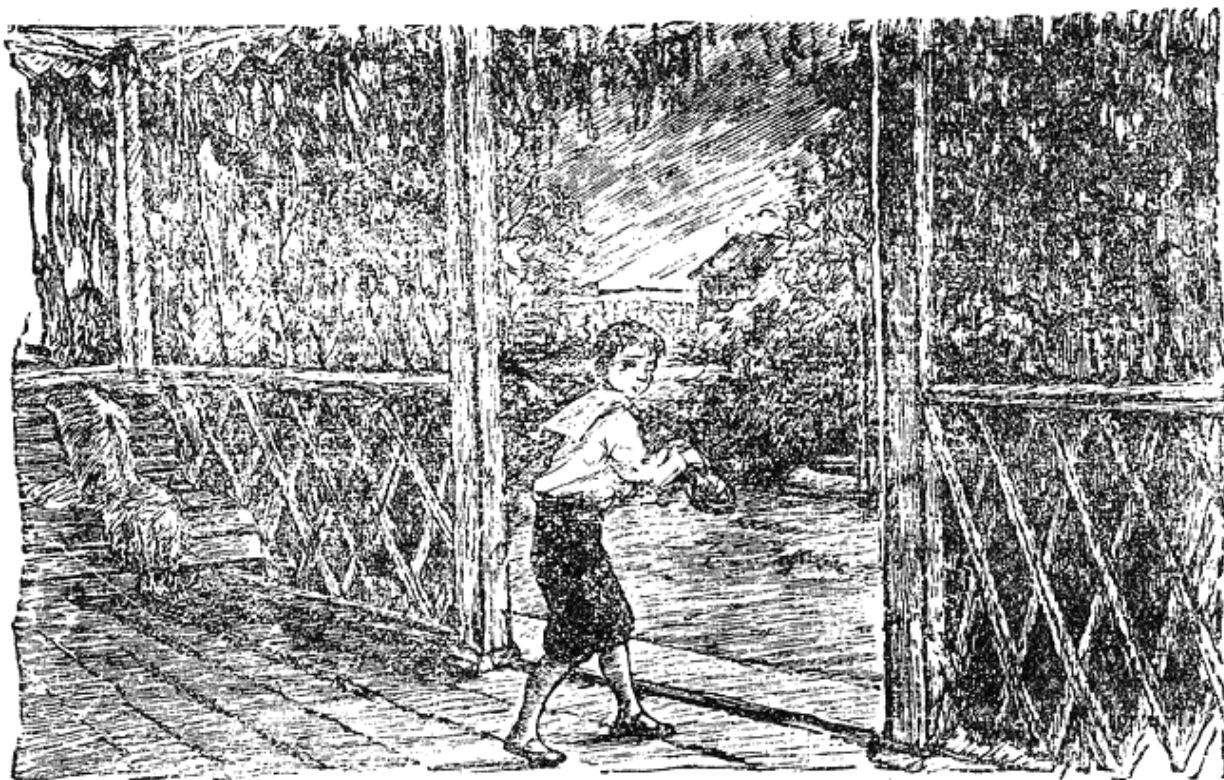
Тьома чувствуваше по цялото си тяло някаква болезнена отпадналост, но надви слабостта и реши незабавно да изпълни първата половина на съня. Започна бързо да се облича. Като се облече, той се приближи до леглото на баващата, вдигна кутийката с кибрит, която лежеше на пода, взе от нея една шепа в джоба си, премина на пръсти през детската стая и влезе в трапезарията. Благодарение на стъклената врата тук на терасата беше вече доста светло.

В трапезарията владееше обикновеният утринен безпорядък: на масата стоеше студеният самовар, мръсни стъклени чаши, чашки. Върху покривката се търкаляха парчета хляб, имаше студена чиния с печено и замръзнала бяла мазнина.

Тьома се приближи до една отделна масичка, върху която имаше вързоп вестници, внимателно издърпа от средата няколко броя, приближи се на пръсти до стъклената врата и тихо, за да не вдига шум, обърна ключа, натисна дръжката и излезе на терасата.

Лъхна го свежата влага на зората.

Денят току-що започваше. Върху бледото небе тук-таме на парцали висеха рошави пухкави облаци. Над градината във вид на лек димец се стелеше мъгла. На терасата нямаше никого и само шалът на майка му самотно се търкаляше, забравен на пейката.

Той се спусна по стъпалцата на терасата в градината. В градината цареше същият безпорядък на вчерашния ден, както и в трапезарията. Цветята със слепени преобърнати листа, както ги беше очукал вчера дъждът, се бяха навели към калната земя. Мокрите жълти пътечки напомняха за силата на вчерашните потоци. Дърветата с обърнати от вятъра листа така си бяха останали наклонени, сякаш унесени в сладък предутринен сън.

Тьома тръгна по главната алея, защото в конюшната трябваше да вземе ремъци за примката. Що се отнася до прътовете, той реши да ги изтръгне от беседката.

Конюшната се оказа заключена, но Тьома знаеше и без ключалка пътя към нея: наклони се към земята и се плъзна в изровената от кучетата дупка под вратата. Като се озова в сайванта, взе два ремъка и грабна за всеки случай дългото въже, което служеше за сушене на дрехи.

При вида на фенера той помисли, че ще бъде по-удобно да освети кладенеца с фенер, отколкото с хартия, защото горящата хартия можеше да падне върху Жучка и да я изгори.

Тьома се измъкна от сайванта и избра най-късия път за беседката, като се прехвърли направо през стената, която отделяше черния двор от градината. Той стисна със зъби фенера, намота ремъците около шията си, превърза се с въжето и почна да се катери по стената. Той беше майстор на катеренето, но днес беше мъчно да се изкачва: в главата му сякаш чукаха две чукчета и той насмалко щеше да падне.

Покатери се горе и поседна за миг, като дишаше тежко. Сетне отпусна краката си и се наведе, за да избере място, където да скочи. Видя под себе си гъсти лозови храсти и едва сега се досети, че целият ще се изпонапръска, като падне в прясно намокрените листа. Посегна да се огледа назад, но скъпейки времето, реши да скочи. При все това набеляза с очи едно по-рядко място и скочи право върху парчето земя, което се чернееше. Но не можа да се спаси и пак се напръска, понеже трябваше да си пробива път между гъстите храсти на лозето. Излезе на пътеката съвсем мокър. Тази хладна баня моментално го освежи и той се почувствува толкова бодър и здрав, че пъргаво се спусна към беседката, бързо се покатери върху могилата, изтръгна няколко от най-дългите пръти и с големи крачки по склона на височината се спусна надолу.

Като стигна до отвора на стария изоставен кладенец, който самотно се издигаше сред глухата обрасла само с висока трева местност, Тьома с половин глас извика:

— Жучка! Жучка!

Тьома замръзна в очакване на отговор.

Отначало чуваше само тупкането на сърцето си и биенето на чукчетата в главата. Но ето че някъде отдалеч, отдолу, достигна до него жален, проточен стон. От този стон сърцето на Тьома мъчително се сви и от него като някакъв вопъл се изтръгна нов силен зов:

— Жучка! Жучка!

Този път Жучка, като позна гласа на стопанина си, радостно и жално заквича.

Тьома до сълзи се трогна, че Жучка го позна.

— Мила Жучке! Мила, мила, аз веднага ще те измъкна! — й викаше той, сякаш тя го разбираше.

Жучка отвърна с ново радостно квичене и на Тьома се стори, че тя го молеше да побърза.

— Сега, Жучке, сега — ѝ отвърна Тьома и се залови да изпълни съня си, като съзнаваше цялата отговорност на задължението, което беше поел пред Жучка.

Преди всичко реши да си изясни положението на работата. Почувствува се бодър и напрегнат както винаги.

Болестта изчезна някъде. Привръзването на фенера, запалването му и спущането в ямата беше работа за една минута. Като се наведе, Тьома започна да се вглежда.

Фенерът мъгливо осветяваше потъмнелия дървен строеж на кладенеца, който се губеше все по-дълбоко и по-дълбоко в обхваналия го мрак, и най-сетне на дълбочина от шест метра освети дъното.

В безконечната дълбочина на мрака меко светна пред Тьома като тънка дълбока пролука неподвижната прозрачна като огледало гладка воняща повърхност, тясно заобиколена отвсякъде с хлъзгавите стени на полуизгнилия строеж.

Някакъв смътен ужас го лъхна от тази далечна, нежно светеща, странна гладка повърхност. Той сякаш почувствува нейния досег и потрепера за своята Жучка. С примряло сърце забеляза в ъгъла една черна точка, която се движеше, и едва позна или по-право отгатна в тази безпомощна фигурка своята някогашна игрива, весела Жучка. Жучка се държеше за издадината на кладенчовия строеж. Не биваше да се губи време. От страх дали Жучка ще има сили да дочака, докато той приготви всичко, енергията на Тьома се удвои. Той бързо изтегли назад фенера, а за да не помисли Жучка, като се озове отново в тъмнината, че той я изоставя, Тьома през всичкото време на приготвянето крещеше:

— Жучка, Жучка, тук съм!

И се радваше, че Жучка постоянно му отвърщаше със същото радостно квичене. Най-сетне всичко беше готово. С помощта на ремъците фенерът и двата пръта с напречната дъска долу, на която се намираше примката, започнаха бавно да се спускат в кладенеца.

Но този така основно обмислен план претърпя неочаквано и непредвидено фиаско^[1] поради стремителността на Жучка, която провали всичко.

Щом спуснатото приспособление стигна до нея, тя се опита да се хване за него с лапите си. Това докосване беше достатъчно, за да се откачи безрезултатно примката, а Жучка, като изгуби равновесие, падна в калта.

Тя почна да се мята, отчаяно да скимти и напразно да дири оставената от нея издадина.

Мисълта, че беше влошил положението на Жучка, че Жучка можеше да бъде спасена и сега той сам е виновен, че ще загине, че сам беше подготвил гибелта на своята любимка, застави Тьома, без да му мисли, благодарение на това, че планът беше готов, да се реши да изпълни втората част от съня си — сам да се спусне в кладенеца.

Той привърза ремъка си за единия от стълбовете, които поддържаха напречната греда, и влезе в кладенеца. Съзнаваше само едно: че е невъзможно да се губи нито секунда време.

Облѣха го тежка миризма и смрад. За миг в душата му се вмѣкна страх да не се задуши, но той си спомни, че Жучка стоеше там вече цяло денонощие; това го успокои и той се спусна по-надолу. Спускаше единия си крак, внимателно напипваше с него нова опора за себе си и след като я намереше, отначало опитваше, а сетне твърдо се опираше и отпускате и другия си крак.

Като стигна до мястото, където бяха заседнали хвърлените прѣтове и фенерѣтъ, той закрепил по-здраво фенера, отвърза конеца на ремѣка и се спусна по-нататѣкъ. Тежката миризма все пак се чувствуваше и отново го безпокоеше и плашеше. Тѣома започна да диша през устата. Получи се блестящ резултат: нямаше вече тежка миризма, страхѣтъ напълно изчезна.

Отдолу сѣщо благополучни новини. Жучка, която вече отново беше се наместила на предишното място, се беше успокоила и отвреме-навреме с весело скимтене изразяваше сѣчувствието си към безумното предприятие.

Това спокойствие и твърдата увереност на Жучка преминаха у момчето, то благополучно стигна до дѣното.

Между него и Жучка стана трогателно свиждане на приятели, които не се надяваха вече да се видят на този свят. Той се наведе, помилва я, тя ближеше прѣстите му и така трогателно, така нежно квичеше, че Тѣома беше готов да заплаче.

Без да губи време, Тѣома внимателно захапа сѣс зѣби измѣрсения ремѣкъ, обвърза сѣс свободния му край Жучка, сетне бѣрзо почна да се катери нагоре. Жучка, като видя тази измяна, отчаяно заскимтя, но това скимтене само караше Тѣома по-бѣрзо да се подема.

Но да се подемаш е по-мѣчно, отколкото да се спускаш! Трябваше въздух, трябваша сили, а у Тѣома беше останало малко и от едното, и от другото. Той конвулсивно поемаше и с двата си дроба въздуха на кладенеца, втурваше се напред, но колкото повече бѣрзаше, толкова по-скоро силите го напущаха.

Тѣома повдигна главата си, погледна нагоре към далечното ясно небе, видя някъде високо над себе си мѣничка весела птичка, която безгрижно скачаше по края на кладенеца, и сѣрцето му се сви от мѣка: той почувствува, че няма да се изкатери.

Обзе го страх. Объркано се спря, като не знаеше какво да прави: да крещи, да плаче, да вика майка си?

Чувство на самота, безсилие, съзнание за гибел се вмъкнаха в душата му.

— Не трябва да се страхувам, не трябва да се страхувам! — говореше той с разтреперан от ужас глас. — Срамно е да се страхуваш! Само страхливците се боят. Който върши лошо, той се бои, а аз не правя нищо лошо, а изтеглям Жучка, затова и мама, и тате ще ме похвалят. Татко беше на война, там е страшно, а тук нима е страшно? Тук ни най-малко не е страшно. Ето ще си почина и ще се изкача по-нататък, сетне пак, пак ще си почина и отново ще се изкача, и така ще изляза, а после ще изтегля и Жучка. Жучка ще се радва, все ще се чуди как съм я изтеглил.

Тьома говореше високо, гласът му заякваше, звучеше по-енергично, по-твърдо и най-сетне успокоен той продължаваше да се изкачва по-нататък.

Когато отново чувствуваше, че започва да се уморява, той пак високо говореше на себе си:

— Сега пак ще си почина и сетне отново ще почна да се катеря. А когато изляза и разкажа колко смешно съм викал сам на себе си, всички ще се смеят и аз също.

Тьома се усмихна и отново зачака прилив на сили.

По такъв начин незабелязано неговата глава най-сетне се измъкна от горната гривна на кладенеца. Той направи последното усилие, излезе сам и изтегли Жучка.

Сега когато работата беше свършена, силите бързо го напуснаха.

Като се почувствува върху твърда почва, Жучка енергично се отърси, бясно се хвърли на Тьомовите гърди и започна да го ближе по самите устни. Но това беше малко, много малко, за да изрази цялата благодарност — тя се хвърляше отново и отново. Обхвана я някакво безумно буйство.

Тьома безсилно се бранеше с ръцете, които отслабваха, обръщаше се с гръб към нея, като се надяваше по този начин да спаси поне лицето си от лепкавата воняща кал.

Зает с единствената мисъл — да не изцапа лицето си от Жучка, Тьома нищо не забелязваше, но изведнъж очите му случайно паднаха върху гробищната стена и Тьома примря на мястото си.

Той видя как иззад стената бавно се повдигаше нечия черна страшна глава.

Напрегнатите му нерви не издържаха, той нададе безумен вик и в безсъзнание се повали на тревата за голяма радост на Жучка, която сега вече свободно, без пречка, му изразяваше своята гореща любов и признателност за спасението.

Еремия (това беше той), като се повдигаше от прясно изкосената трева на старото гробище, видя Тьома, съобрази, че бързо трябва да му се притече на помощ.

След един час Тьома, който лежеше на креватчето си с ледени компреси на главата, дойде на себе си.

[1] *Фиаско* — поражение. ↑

Издание:

Разкази и приказки от руски писатели-класици

Редактор: Г. Димитрова

Художник на корицата: Ст. Кънчев

Илюстрации: И. Архангелска, Б. Дехтерев, А. Лаптев, Г. Никольский, Е. Рачев

Технически редактор: Д. Табакова

Коректор: Н. Радева

Дадена за печат на 17.III.1952 г.

Поръчка №174

Тираж 8000

Формат 1/20 от 70/100

Печатни коли 8 и 4 стр.

Авторски коли 4.85

Печатница „Народна младеж“, София

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.